

TAMPERE

**TARVESELVITYS
KAUPIN YLIOPISTOLLINEN SOTE-KESKUS**

31.3.2020

KAUPIN YLIOPISTOLLINEN SOSIAALI JA TERVEYSKESKUS

Postiosoite
PL 487
33101 TAMPERE

Käyntiosoite
Aleksis Kiven
katu 14–16 C

Puhelin
03 565 611

Faksi
03 5656 5220

kirjaamo@tampere.fi
www.tampere.fi
Y-tunnus 0211675-2

Sisällys

TIIVISTELMÄ.....	4
1 TYÖRYHMÄ.....	5
2. TOIMINNAN STRATEGIAVAIHTOEHDOT	6
2.1 PALVELUTARPEEN KASVU JA TARVE PALVELUIDEN UUDISTAMISELLE	6
2.2 TAMPEREEN KAUPUNGIN PALVELUMALLI JA -VERKKO.....	8
2.3 YLIOPISTOLLISEN SOTE-KESKUKSEN TOIMINNAN TAVOITTEENA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PERUSPALVELUJEN KEHITTÄMINEN	10
2.4 YLIOPISTOLLISEN SOTE-KESKUKSEN TOIMINTA LIVING LAB -OPETUSYMPÄRISTÖNÄ.....	13
2.5 TOIMINNAN TAVOITTEET	13
3. ARVIO YLIOPISTOLLISEN SOTE-KESKUKSEN KUSTANNUKSISTA.....	15
3.1. VUOKRA/KÄYTTÖOIKEUSSOPIMUS	15
3.2. MUUT INVESTOINNIT, KALUSTEET	16
3.3. HENKILÖSTÖKULUT	16
3.4. VAIKUTUKSET KÄYTTÖMENOIHIN	17
3.4 TOIMINNAN KUSTANNUKSET	17
4. NYKYTILANTEEN ANALYYSI	17
4.1 TOIMIALAN KUVAUS	17
4.2 NYKYISET TILAT	18
5. TOIMINNAN KEHITYSENNUSTE	19
6. TILATARVE ERI TOIMINNOISSA.....	20
7. VAIHTOEHTOISET TOIMITILAT.....	30
8. RAKENNUSHANKE	30
8.1. MERKITYS LÄHIYMPÄRISTÖLLE.....	30
8.2. ASEMAKAAVA	30
8.4. LIIKENNEYHTEYDET	31
8.5. TONTIN POHJAOLOSUHTEET	31
8.6. KIINTEISTÖSTRATEGIA.....	32
8.7. TOIMINTOJEN SJOITTUMINEN RAKENNUKSEN SISÄLLÄ	32
8.8. TUKIPALVELUJEN TARVE JA JÄRJESTÄMISVAIHTOEHDOT	32
8.8.1. Ateria- ja puhtauspalvelut	32
8.8.2. Muut tukipalvelut	32
8.9. VÄISTÖTILATARPEET	33
8.10. RAKENTAMISEN KUSTANNUKSET	33
8.11. TAIDE TAMPEREEN KAUPUNGIN RAKENNUSHANKKEESSA	33
8.12. AIKATAULUTAVOITTEET	33
8.13. TOTEUTUKSEN TAVOITTEET	34
8.14. TEKNISET OLOSUHDEVAATIMUKSET	34

8.15 TIETOLIIKENNE34

Liite 1. Karttaote / sijainti

Liite 2. Asemakaava

Liite 3. Alustava tilaohjelma

Liite 4. Alustavat havainnekuvat, Arkkitehtitoimisto Helamaa Heiskanen Oy

TIIVISTELMÄ

Tampereen kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 29.5.2017 (TRE:2748/10.03.07/2017) Kaupin kehityshyvinvointikeskuksen tarveselvityksen ja hankesuunnittelusopimuksen sekä päätti hakea hankkeen toteuttamiseksi Sosiaali- ja terveysministeriöltä sote-rajoittamislain mukaista poikkeuslupaa. Haettu lupa on nyt saatu ja aiemmin hyväksytty tarveselvitys päivitetään tässä uusimpien sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämissuunnitelmien mukaiseksi.

Kaupin kampusalueelle toteutetaan yliopistollinen sote-keskus, joka toimii itäisen keskusta-alueen väestön hyvinvointipalvelujen keskuksena ja joka on samalla sosiaali- ja terveysalan peruspalveluiden kehittämistoiminnan ytimessä tukien, yliopistosairaaloiden tapaan, Pirkanmaan, ERVA-alueen ja koko maan kattavaa kehitystyötä ja alueen sote-ekosysteemin yhteistyötä.

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa varaudutaan 115 000 asukkaan kasvuun ja kantakaupungin osayleiskaavassa 2040 varaudutaan vähintään 60 000 uuden asukkaan sijoittumiseen kantakaupungin alueelle. Itäisen alueen kasvu kiihtyy suunnitelmakauden lopulla ja raitiotieratkaisu laajentaa helposti tavoitettavaa keskusta-aluetta Kaupin kampusalueelle asti vuonna 2021.

Yliopistollisen sote-keskuksen asiakaspohjana on vuosina 2016-2017 aloitetussa yksityiskohtaisessa suunnittelussa pidetty 40 000 asukkaan terveysasema-aluetta, joka muodostuu pääosin itäisen keskusta-alueen, Kalevan, Tammelan, Kissanmaan ja osin Takahuhdin asukkaista. Tämän mitoituksen mukaiselle sote-keskukselle on saatu STM:n poikkeuslupa. Alueen terveysasemapalvelut on toteutettu Tammelakeskuksessa, jonka asiakaspohja oli vuonna 2019 noin 38 000 asukasta. Suunnittelun lähtökohtana on pidetty sitä, että nämä palvelut siirtyvät pääosin Yliopistollinen sote-keskukseen.

Uusimman väestösuunnitteen mukaan keskustan itäosan väestömäärä kuitenkin kasvaa 14 500:lla vuoteen 2033 mennessä. Lisäksi perustason sosiaali- ja terveyskeskukselta vaadittava palveluvalikoima sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö ovat muuttuneet vuosien 2016-2017 tilanteesta vuoteen 2020 mennessä erityisesti sosiaalihuollon peruspalvelujen palveluvalikoiman osalta. Hallitusohjelman mukaisen Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman mukaisen kehitystyön myötä palvelusisällöt ja -muodot muuttuvat suunnitellun rakennushankkeen toteutuksen aikana, ja sen jälkeenkin, joten rakennuksessa on pyrittävä mahdollisimman suureen muuntojoustavuuteen. Tulevaisuudessa myös digitaalisten palvelumuotojen kehittyminen sekä väestön vapaa hakeutuminen sote-keskuksiin edellyttävät palveluverkkosuunnitelman jatkuvaa ylläpitoa. Yliopistolliseen sote-keskukseen hakeutumiseen vaikuttaa sen erityisluonne ja sijainti sekä joukkoliikenneyhteyksien ja kaupunkirakenteen kehitys. Tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja opetustoiminnan tulevaa kehitystä on myös mahdotonta tarkkaan arvioida. Myös niiden kehitys ja tilatarpeet vaikuttavat siihen, minkä kokoista väestöä sote-keskuksessa on mahdollista peruspalveluna palvella.

Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseksi aloitettu Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman pääpaino on perustason sote-palvelujen kehittämisessä. Ohjelma sisältää useita tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka ovat olleet myös yliopistollisen sote-keskuksen suunnittelun lähtökohtina.

Hankkeen koko on Sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän poikkeusluvan ja liitteenä olevan tilaohjelman mukainen. Hanke toteutetaan Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n toimesta sen hallitsemalle tontille Tampereen yliopiston Kaupin kampuksen yhteyteen ja 90% tiloista vuokrataan kaupungin käyttöön hankesuunnitteluvaiheen jälkeen hyväksyttävällä vuokra- tai käyttöoikeussopimuksella. Loput tiloista jää Tampereen korkeakouluyhteisön käyttöön. Suunnittelutavoite tälle 25-30 vuoden mittaisen käyttöoikeussopimuksen mukaisille pääoma- ja käyttökustannuksille on Tampereen kaupungin osalta 1,9 M€ M€/vuosi. Tavoitteena on saada rakennus käyttöön kesäkuussa 2023. Käyttöönottoaikataulun edellytyksenä on, että kaikki käyttäjän allekirjoittavat Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n kanssa vuokra/käyttöoikeussopimuksen elokuun 2020 loppuun mennessä.

1 TYÖRYHMÄ

Tarveselvitysesitystä on valmistellut työryhmä, joka koostui seuraavista henkilöistä:

Suun hoitotyön päällikkö Anne-Mari Aaltonen, vastaanottotoiminta, Tampereen kaupunki,
Kehittäjäsosiaalityöntekijä Marianne Aalto-Siira, Lasten ja nuorten palvelut, Tampereen kaupunki
Projektijohtaja Anne-Mari Ahonen, ikäihmisten palvelut, Tampereen kaupunki
Hoitotyön päällikkö Birgit Aikio, vastaanottotoiminta, Tampereen kaupunki,
Hankearkkitehti Kirsti Hankela, Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, Tampereen kaupunki
Suunnittelupäällikkö Sisko Hiltunen, Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, Tampereen kaupunki;
Apulaisylilääkäri Jukka Karjalainen, vastaanottotoiminta, Tampereen kaupunki,
Kehittämissuunnittelija Ville Laine, vastaanottopalvelut, Tampereen kaupunki
Kehittämisjohtaja Petri Leponen, Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, Tampereen kaupunki
Suunnittelupäällikkö Jarkko Lumio, Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, Tampereen kaupunki
Kehittämispäällikkö Mia Lumio, Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, Tampereen kaupunki
Tietohallintopäällikkö Rami Nurmi, Tietohallinto, Tampereen kaupunki
Kehittäjäsosiaalityöntekijä Elina Perkiö, Aikuissosiaalityön palvelut, Tampereen kaupunki
Kehittämissuunnittelija Taru Sokka, Vastaanottopalvelut, Tampereen kaupunki
Asiakasohjauspäällikkö Kaisa Taimi, Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, Tampereen kaupunki
Kuntoutuspäällikkö Minna Talonen, Vastaanottotoiminta, kuntoutuspalvelut, Tampereen kaupunki,
Kehittämisjohtaja Anniina Tirronen, Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, Tampereen kaupunki,
Hankepäällikkö Jarmo Viljakka, Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, Tampereen kaupunki
Apulaisosastonhoitaja Sari Ylinen, vastaanottotoiminta, Tampereen kaupunki

Rakennuttajan edustajina

Johtava asiantuntija Mervi Huhtelin, konseptikehitys, Suomen Yliopistokiinteistöt Oy
Arkkitehti Maria Ahokas, Arkkitehtitoimisto Helamaa-Heiskanen Oy
Arkkitehti Matti Mastosalo, Arkkitehtitoimisto Helamaa-Heiskanen Oy

2. TOIMINNAN STRATEGIAVAIHTOEHDOT

2.1 PALVELUTARPEEN KASVU JA TARVE PALVELUIDEN UUDISTAMISELLE

Yliopistollinen sote-keskus vastaa tamperelaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamistarpeeseen ja palvelutarpeen kasvuun osana Tampereen kaupungin hyvinvointikeskus- ja palveluverkkoa. Lisäksi se vastaa pirkanmaalaisten sote-palvelujen kehittämistarpeisiin, Tampereella toimivan laaja-alaisen sote-alan koulutuksen uudistamisen tarpeisiin sekä tutkimuksen ja tuotekehityksen haasteisiin.

Sanna Marinin hallituksen tavoitteena on sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen vahvistaminen. Kansallinen Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma toimeenpanee rakenteellista sote-uudistusta v. 2020-2023. Ohjelman tavoitteena on

- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille
- parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
- vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin
- hillitä kustannusten kasvua

Sote-keskusten palveluiden kiinteänä osana on jatkossa tuotettava myös sosiaalialan palveluita ja erikoissairaanhoidon konsultaatioita.

Yliopistollisen sote-kuksen toiminnan tavoitteena on olla pirkanmaalaisen, koko ERVA-alueen sekä kansallisen peruspalvelujen kehittämistyön keskeinen toimija, jolla on rooli myös suomalaisten hyvinvointipalvelujen kehityksen kansainvälisenä näyteikkunana. Tällaisena toimijana se mahdollistaa peruspalvelujen kehittämisen, tutkimuksen, innovaatiotoiminnan ja opetuksen. Näillä mahdollistetaan palvelujen asiakaslähtöinen kehittäminen ja rikastutetaan henkilöstön toimenkuvia.

Hankkeen tarkoituksena on vastata tamperelaisen asiakastarpeen ja kaupungin palvelurakenteen kehitystarpeisiin siten, että vanhoja palvelutiloja uudistetaan ja erityisesti keskustan, itäisen ja koillisen alueen väestön kasvua vastaavat palvelutilat varmistetaan. Alueen terveysasemapalvelut on toteutettu Tammelakeskuksessa, jonka asiakaspohja oli vuonna 2019 noin 38 000 asukasta. Suunnittelun lähtökohtana on pidetty sitä, että nämä palvelut siirtyvät pääosin yliopistolliseen sote-keskukseen, joka mitoitetaan 40 000 asukkaan tarpeisiin.

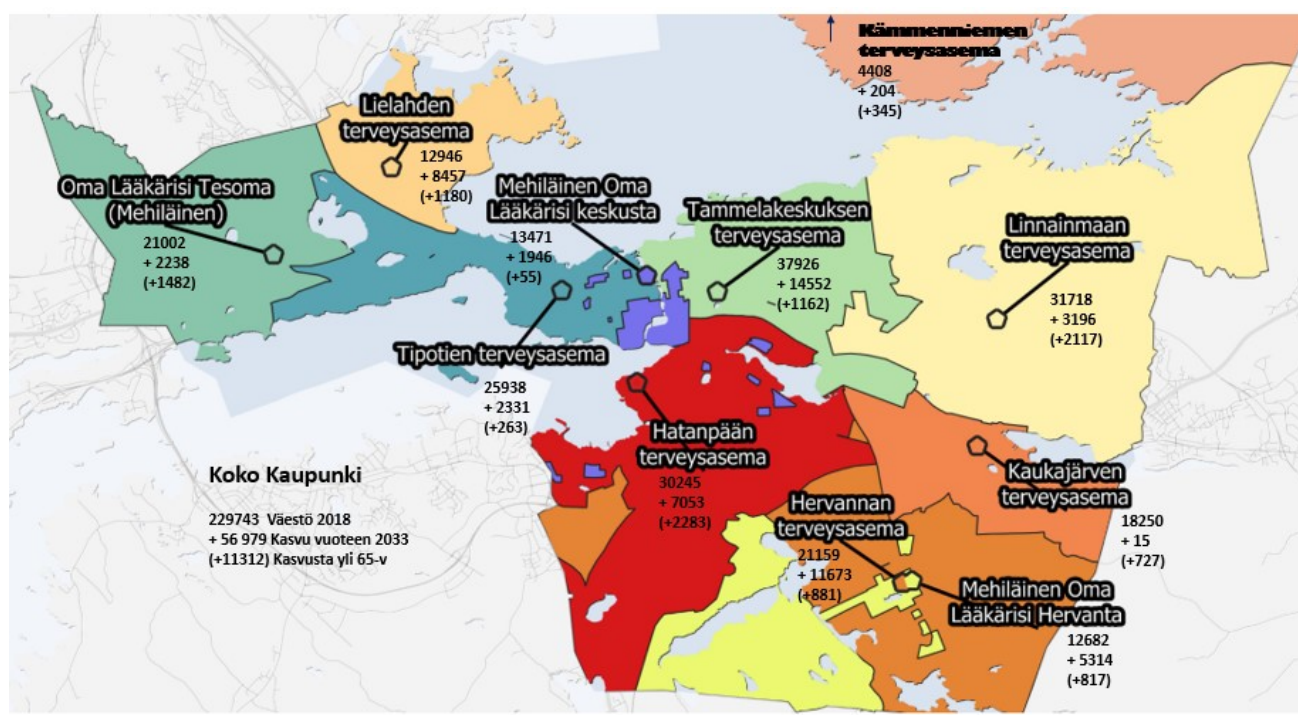
Uusimman väestösuunnitteen mukaan keskustan itäosan väestömäärä kuitenkin kasvaa 14 500:lla vuoteen 2033 mennessä. Väestön ikääntyessä työterveyshuollon piiriin jää suhteellisesti pienempi osa väestöstä. Samalla kasvaa paljon palveluja tarvitseva osa väestöstä. Lisäksi suunnitellut työterveyshuollon palauttamisesta ennalta ehkäisevään rooliin ja KELA-korvausten tason laskusta lisäävät julkisten peruspalvelujen kysyntää. Kun digitalisaatio etenee ja toimintatavat ja hyvinvointikeskusten palvelusisällöt uudistuvat koko ajan, on palveluverkon kattavuutta arvioitava jatkuvasti suhteessa näihin muutoksiin.

Tarvesuunnittelun edetessä maan hallitus ja STM ovat linjanneet tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksen palveluvalikoimaa siten, että se sisältää myös perusterveydenhuollon hoitotakuun parantamisen, perhekeskustoiminnan, sekä sosiaalihuollon peruspalvelujen integroimisen

perusterveydenhuollon palveluihin. Vuosien 2016-2017 tarveselvityksen palveluvalikoima oli tätä pienempi keskittyen lähinnä perusterveydenhuollon ja sosiaaliohjauksen palveluihin. Päivitetystä tarveselvityksestä toiminnallinen kokonaisuus on määritelty siten, että liitteenä oleva tilaohjelma on Sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän poikkeuslupan laajuinen ja vastaa uusia toiminnallisia tavoitteita.

Edellisen kerran terveysasemaverkon rakennetta käsiteltiin kaupunginhallituksessa 11.4.2019. Yhdentoista terveysaseman palveluverkko on niin tiheä, että sote-keskuksiin toivottujen sosiaalipalvelujen täysimääräinen ulottaminen näihin kaikkiin palvelupisteisiin ei ole mahdollista, vaan ne keskittyvät jatkossa laajempiin hyvinvointikeskuksiin. Opetuksen, tutkimuksen ja kehittämisen näkökulmasta yliopistollisen sote-keskuksen toteuttaminen laaja-alaisena hyvinvointikeskuksena on perusteltua.

Kuva 1. Tampereen terveysasemien vastuuväestöt vuonna 2018 ja väestösuunnitteen mukainen kasvu vuoteen 2033

Uusien tilojen rakentamisen strategiavaihtoehtona on toiminnan jatkaminen vanhoissa tiloissa ja niiden lisääminen saatavilla olevista tiloista. Tällöin on vaarana syntyä toiminnallisesti hajanaisia ja uusien tuotantotapojen kehittämistä hidastavia ratkaisuja, joiden seurauksena on toimintaprosessin laadun ja kustannustehokkuuden kärsiminen. Moniammatillisten palveluprosessien toteuttaminen tiloissa, jotka eivät ole tähän suunniteltu, voi olla mahdotonta tai tehotonta. Vanhojen rakennusten usein yllättävät korjaustarpeet kärjistyvät tiloista palveluille aiheutuvia ongelmia.

Uudet digitaaliset palvelumuodot mahdollistavat ja osin edellyttävätkin uudenlaisia palvelutiloja. Etähoidon lisääntymisen arvioidaan yleisesti vähentävän palvelutilojen tarvetta. Tässä hankkeessa on kuitenkin kyse osin etähoidon opetustiloina toimivista tiloista, joiden toteuttaminen uutta toimintamallia tukevana, on tarkoituksenmukaista. Palvelutilojen määrää onkin tarkoituksenmukaisinta vähentää

luopumalla ensi sijassa vanhoista, uusiin toimintamalleihin huonommin sopeutettavista tiloista sekä pienistä ja haavoittuvista yksiköistä. Kaupin uudisrakentaminen sekä Tammelakeskuksen tilojen hyödyntäminen muuhun toimintaan mahdollistavat tilojen uudelleen järjestelyt sekä palvelumallityön linjausten toteuttamisen.

Siitä huolimatta, että sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutokset ja palvelujen digitalisaatiokehitys vaikeuttavat yksittäiseen palvelupisteeseen kohdistuvan palvelukysynnän ennakoitua, on myös väestön merkittävästä lisäyksestä johtuva palvelurakentamisen tarve ilmeinen. Vertailupohjana käytetyssä Helsingin Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksen tarveselvityksessä (2014) arvioitiin, että alueelle suunniteltu 20 %:n suuruinen väestönlisäys tulee merkitsemään avoterveydenhoidon vastaanottomäärien lisääntymistä, vaikka sähköinen asiointi lisääntyy potilaiden hoidossa. Toisaalta Tampereen viime vuosien merkittävä väestön kasvu on kyetty toistaiseksi hoitamaan uusilla palvelumuodoilla ilman merkittävää palvelutilojen lisärakentamista.

Jo käytössä olevan vapaa hakeutuminen mahdollistaa siirtymisen toisen terveysaseman asiakkaaksi. Siirtyvistä asiakasmääristä ei ole varmuutta. Esimerkiksi USA:n kokemusten mukaan juuri ne palveluyksiköt, joilla on, tai oletetaan olevan, paras yhteys huippututkimukseen, pärjäävät kilpailussa parhaiten. Toisaalta mm. ydinkeskustan itäosien luontainen asiointisuunta ei raitiotieyhteydestä huolimatta ole kohti Kauppia, joskin terveysasiointiin TAYSissa on jo totuttu.

Yliopistollinen sote-keskus ei niinkään profiloidu yhteisöllisenä kokoontumistilana, community centerinä, koska se ei ole kauppakeskusten tapainen ajanviettopaikka. Yhteisöllisyyden ydin on ensi sijassa sote-palvelujen, niiden tutkimuksen, kehityksen, innovaatiotoiminnan ja opetuksen parissa työskentelevien ammatillisen vuorovaikutuksen lisäämisessä sekä yritysten saamisessa mukaan kehitystyöhön. Kun tämä tapahtuu asiakaspalvelutiloissa, voidaan luoda entistä paremmat edellytykset yhteiskehittämiseksi, johon otetaan mukaan asiakkaat ja heitä edustavat kolmannen sektorin toimijat ja alan opiskelijat.

2.2 TAMPEREEN KAUPUNGIN PALVELUMALLI JA -VERKKO

Kaupungin palvelumallityön yhtenä lähtökohtana on ollut koota alueen palveluja monialaisiin hyvinvointikeskuksiin, joiden palvelukirjo eroaa hieman alueittain toisistaan. Hyvinvointikeskuksissa on useimmiten sekä sivistys- että sosiaali- ja terveystaloudellisia, lisäksi ne voivat sijoittua kaupallisten palvelujen yhteyteen. Hyvinvointikeskukset eivät välttämättä sijaitse kaikkien julkisten palvelujen osalta saman katon alla, vaan ne voivat muodostua useammasta lähellä olevasta palvelupisteestä, jolloin korostuu verkostomainen yhteistyö.

Hyvinvointikeskuksien lisäksi on muita palvelupisteitä, jotka täydentävät palveluverkkoa ja palvelujen saavutettavuutta. Lisäksi palvelumallin osana ovat lähitorit, joissa korostuu matalan kynnyksen palvelut. Lisäksi jalkautuvan asiakastyön toimintamalli tuo henkilöstöä niihin toimipisteisiin, joissa ao. palvelua ei ole vakituisesti läsnä. Palvelumallin myötä on luotu myös tiettyjen asiakasryhmille keskitettyjä palveluyksiköitä kuten Perheiden talo ja nuorten Ohjaamo.

Digitalisaatiokehitykselle asetettu tavoite on, että 50 % asiakaskontakteista tapahtuisi sähköisesti jo vuonna 2025. Palvelumallin yhtenä lähtökohtana tämä tarkoittaa myös tilatarpeiden vähenemistä pitkällä tähtäimellä.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	kirjaamo@tampere.fi
PL 487	Aleksis Kiven			www.tampere.fi
33101 TAMPERE	katu 14–16 C	03 565 611	03 5656 5220	Y-tunnus 0211675-2

Kaupin alueelle muodostuva Kaupin yliopistollinen sote-keskus painottuu sosiaali- ja terveyspalveluihin, yhteistyöhön korkeakouluopetuksen, tutkimuksen sekä erikoissairaanhoidon kanssa, joten toiminnan sisällöltään se poikkeaa muista kaupungin hyvinvointikeskuksista. Keskuksesta on tässä tarveselvityksessä käytetty - aiemmasta kehittämishyvinvointikeskus -nimestä poiketen - nimeä yliopistollinen sote-keskus. Lopullinen nimi voidaan etsiä myös nimikilpailulla.

Pääosin sosiaali- ja terveyspalveluihin painottuvia laajoja palvelukeskittymiä ovat tällä hetkellä Tipotien hyvinvointikeskus sekä Hatanpään ja Sarviksen muodostama kokonaisuus. Muissa hyvinvointikeskuksissa, Hervanta, Koilliskeskus, Lielähtikeskus ja Tesoma, on sekä sivistys- että sosiaali- ja terveyspalveluita ja Hervantaa lukuun ottamatta ne sijoittuvat kaupallisten palvelujen yhteyteen.

Kaupin yliopistollisen sote-keskuksen toiminnan sisältö on ohjannut sen sijoittumista Kaupin hyvinvointikampukselle. Kampuksella on Tays:n erikoissairaanhoidon, jonka kanssa on tehdään tiivistä yhteistyötä ja kehitetään yhdessä esimerkiksi palveluketjuja. Yliopistollinen sote-keskus sijoittuu Tampereen yliopiston Arvo-rakennuksen välittömään läheisyyteen, joka tietenkin helpottaa yliopiston kanssa tehtävää tutkimustyötä. Lisäksi se mahdollistaa tilojen yhteiskäytön. Näin luodaan hyvät puitteet myös sosiaali- ja terveydenhuollon opetuksen ja sote-keskuksen yhteistyölle, opiskelijat voivat osallistua aitoihin asiakastilanteisiin joko fyysisesti tai etäyhteyksien avulla.

Keväällä 2019 tehtiin selvitys Tampereen terveysasemaverkosta, joka käsiteltiin kaupunginhallituksessa 4.3.2019 (§ 90). Toimeksiantona oli selvittää kaupungin terveysasemaverkon tiivistämistä erityisesti keskustan alueella. Keskustan alueella toimivat tällä hetkellä Tipotien, Hatanpään ja Tammelakeskuksen terveysasemat sekä Oma Lääkärisi Keskusta. Kaupunginhallitus hyväksyi selvityksen nykyisen laajuudesta terveysasemaverkosta jatkosuunnittelun pohjakasi sekä päätti, että Kämenniemen palvelut säilyvät ennallaan.

Kaupin yliopistollisen sote-keskuksen suunnittelussa on lähdetty siitä, että pääosa Tammelakeskuksen terveysaseman palveluista siirtyy sinne. Tammelakeskukseen jäävät palvelut esim. Lähitori ja Perheiden talo sekä sinne muualta siirtyvät palvelut voivat osaltaan liittyä Kaupin yliopistollisen sote-keskuksen verkostomaiseen yhteistyöhön erityisesti tutkimuksen ja kehittämisen osalta. Myös muut lähellä sijaitsevat palvelut voivat olla mukana Kaupin yliopistollisen sote-keskuksen verkostomaisessa yhteistyössä. Tammelakeskuksen lähelle, Tullinkulmaan, sijoittuu nuorten Ohjaamo, opiskeluterveydenhuolto sekä yksi suun terveydenhuollon toimipiste. Lisäksi ikäihmisten palveluita on runsaasti itäisen keskustan alueella kuten Pohjolan ja Viola-kodin päivä- ja palvelukeskukset, Koskikodin palvelukeskus sekä Koivupirtin ja Petsamokodin päiväkeskukset.

Palveluverkkoa tarkasteltaessa Kaupin yliopistollisesta sote-keskuksesta idän suuntaan vajaan viiden kilometrin päässä sijaitsee Koilliskeskukseen hyvinvointikeskuksessa Linnainmaan terveysasema, jonka väestöpohja on noin 32 000 asukasta. Tulevaisuutta ajatellen on ennakoitava myös Kangasalan kaupungin uuden Lamminrahkan asuinalueen vaikutus sekä Koilliskeskukseen että Kaupin yliopistollisen sote-keskuksen palveluihin. Kangasalan puolelle, aivan Tampereen rajan tuntumaan, rakentuu Lamminrahkan uusi noin 8000 asukkaan asuinalue.

2.3 YLIOPISTOLLISEN SOTE-KESKUKSEN TOIMINNAN TAVOITTEENA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PERUSPALVELUJEN KEHITTÄMINEN

Globaalit muutosilmiöt aiheuttavat uudistustarpeita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Tällaisia pitkäaikaisia muutosilmiöitä ovat ainakin tietoteknologian kehittyminen, väestörakenteen monet muutokset sekä kestävä kehityksen haasteet. Kehittyvän tietoteknologian hyödyntäminen peruspalvelujen toteutustapojen muutoksessa edellyttää kokeilualustoja, kehittämistyötä ja kehittämisen arviointia. Myös palveluja tuottavan henkilöstön ja kansalaisten osaamisen on kehityttävä teknologian kehittymisen myötä. Tätä työtä tarkoitetaan puhuttaessa tutkimus-, kehittämis-, innovaatio- ja opetustoiminnasta (TKI&O).

Yliopistollisen sote-keskuksen tilat on suunniteltu mahdollistamaan uudenlaiset palveluprosessit ja moniammatillisen yhteistyön. Tilaa varataan myös sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämistoiminnan vaatimuksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen TKI&O-toiminta ei ole pysynyt etenäkään tietoteknologian kehityksen tasalla. Myös väestön ikääntyminen ja palvelutarpeiden muutokset vaativat pysyvän maakunnallisen tai laajemman TKI&O-rakenteen. Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen tulee 1) hoitaa asiakkaiden perustason ongelmat perustasolla, 2) tunnistaa erityisen tuen tarpeessa olevat asiakkaat ja ohjata heidät oikeaan erityispalveluun ja 3) koordinoita kaikki palvelut asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi. Yliopistosairaalan kampusalueelle sijoittuva Kaupin yliopistollinen sote-keskus voi toimia tämän vaativan tehtävän kehittämistyössä tarvittavana kokeilualustana. Yliopistollinen sote-keskus pyrkii luomaan uusia palveluratkaisuja yhdistämällä sosiaali- ja terveydenhuollon osaamiseen mm. tietoteknologian, talouden ja johtamisen osaamista.

Yliopistollisen sote-keskuksen tavoitteena on myös tukea Kaupin kampusalueelle yritys-, tutkimus- ja tuotekehityskeskittymän syntymistä. Erityisenä mahdollisuutena on profiloituminen liikuntaan liittyvien palvelujen ja tuotteiden kehittämiseen (terveysliikunta, fyysisen toimintakyvyn apuvälineet ja mittaaminen, jne.) Palvelutoiminnan uusien toteutustapojen kehittäminen ja kokeilu kuuluvat luontevasti osaksi toimintaa. Tavoitteena on luoda toimintayksikkö, jossa on halua ja kykyä; henkistä kapasiteettia, resursseja ja verkostoyhteyksiä, joiden avulla se osallistuu tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoimintaan.

Tampereen korkeakouluyhteisön hyvinvointialan opetus ja tutkimus tarvitsevat opetuksensa kehittämisen sekä tutkimus- ja tuotekehityshankkeiden toteuttamisen tueksi nykyistä parempia työelämäyhteyksiä. Oppilaitosten tutkimus ja opetus keskittyvät monelta osin Kaupin kampusalueelle ja niiden toiveena on ollut, että alueelle sijoittuisi hyvinvointikeskus, jonka asiakastyötä voitaisiin käyttää opetuksessa ja tutkimuksessa samoin kuin yliopistosairaala. Yliopistollisen sote-keskuksen tarkoituksena on tukea sote-alan koulutuksen ja tutkimuksen kehittämistä tarjoamalla erityisesti alan korkeakoulutukselle aiempaa parempi välitön yhteys perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimintayksikköön. Toisaalta Kaupin urheilupuiston läheisyys mahdollistaa terveysliikunnan roolin korostamisen hyvinvointikeskuksen toiminnassa.

Ammattihenkilöstön jatkokoulutustarve kasvaa alan suurten ja nopeiden muutosten myötä. Alueen koulutusorganisaatioiden mahdollisuus ottaa vastuulleen kasvava osuus tästä koulutustoiminnasta edellyttää edelläkävijyyttä myös koulutussisällöissä. Tavoitteena on myös uusien työpaikkojen luonti koulutus ja tutkimustoimintaan, sekä niiden kautta palvelu- ja tavaratuotantoon.

Vaihtoehtoinen strategia olisi nykytilan jatkuminen, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen työelämäharjoittelu ja TKI&O-toiminta tapahtuvat nykyiseen tapaan hajautuneena olemassa olevissa toimipisteissä. Tällöin uusien työskentelytapojen (mm. moniammatillisuus, digitaaliset asiakaspalvelukanavat, jne.) käytännön opettaminen olisi todennäköisesti haastavampaa. Nykytilan jatkuminen tamperelaisen tutkimuksen ja koulutuksen osalta entisellään saattaisi tarkoittaa sitä, että perustason hyvinvointipalvelujen kehitys jää jälkeen maan muista kasvukeskuksista, kun käytännön toiminnan kehityshankkeille ei tarjoudu niitä innovatiivisuuteen rohkaisevia korkeakouluyhteisöön liittyviä olosuhteita, joita yliopistollisessa sote-keskuksessa olisi luotavissa.

Erityistä potentiaalia palvelujen kehittämiseksi nähdään perustason sosiaali- ja terveystalvelujen tuomisella aidosti yhteisiin ja sitä varten suunniteltaviin tiloihin. Olemassa olevia hyviä käytäntöjä ja kansallisesti hyväksi todettuja toimintamalleja tulee voida kokeilla ja toimeenpanna yliopistollisessa sote-keskuksessa.

Peruspalvelujen kehittämistarpeita tunnistetaan erityisesti seuraavissa kokonaisuuksissa:

- Pysyvän TKI&O-rakenteen luominen kokoamalla nykyiset, pirstaleisesti sijoittuneet toimijat peruspalvelujen tueksi. Tutkimuksen ja toiminnan kehittämisen tulee olla osa sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen työtä myös kaikissa muissa sote-keskuksissa, mitä yliopistollisen sote-keskuksen tulee tukea. Nykyisiin TKI&O-toimijoihin kuuluvat ainakin: sosiaalialan Praksis-toiminta Pirkanmaalla, perusterveydenhuollon TUTKA-verkosto ja Tampereen yliopiston yleislääketieteen tutkimus, UKK-instituutti, Ikääntymistutkimuksen verkosto, sekä soveltuvin osin kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistoiminnot, Tampereen korkeakouluyhteisön tutkijat ja opetushenkilöstö, Arvo-rakennuksen Taitokeskus, Tays TKI-keskus, Tays perusterveydenhuollon yksikkö, sekä Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos. yliopistollinen sote-keskus toimisi yhteen kokoavana moniammatillisena tutkimus-, kehittämis- ja opetuslinikkana mm. Living Lab ja Taitokeskus -toimintaa soveltaen.
- Asiakkaan palveluohjaus on todennäköisesti kaikkein keskeisin kehittämistarve sosiaali- ja terveystalveluissa. Miten varmistetaan, että kansalainen saa juuri sellaisen arvion, tutkimuksia, tietoa tai tukea, joista hän hyötyy, ja miten varmistetaan palvelun jatkuvuus pitkäkestoissa sosiaali- ja terveysongelmissa? Nykyisiä ratkaisuja ovat mm. erilaiset palvelukioskit, sähköiset neuvontapalvelut, oirearviot, neuvontapuhelimet, moniammatillinen toiminta sosiaali- ja terveydenhuollon sisällä, puhelin- ja muut konsultaatiokäytännöt, jne. Palvelujärjestelmäosaamista tarvitsevat nykyistä enemmän myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset osatakseen ohjata asiakkaat tälle oikeaan palveluun tai pyytääkseen tukea muilta, samaa asiakasta hoitavilta tahoilta. Sähköisiä asiakaspalvelualustoja tulee pystyä pilotoimaan erityisesti palveluohjauksen parantamiseksi.
- Palvelutarpeen tultua todettua keskeistä on hoitoon tai palveluun pääsyn oikea-aikaisuus ja myös riittävä nopeus. Perusterveydenhuollon hoitaja- ja lääkäripalvelujen saatavuus, samoin kuin ajoissa saatu sosiaalipalvelujen tuki ovat tärkeitä niin asiakkaan paranemisen kuin palvelujärjestelmän

kokonaiskustannusten hallinnan kannalta. Yliopistollisen sote-keskuksen tulee pystyä vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin palvelujen saatavuudessa siinä missä muidenkin hyvinvointikeskusten.

- Asiakkaan auttaminen hänen omassa arjessaan edellyttää, että asiakas osallistuu itse palvelujensa suunnitteluun, ja että peruspalvelut ovat fyysisesti tai sähköisesti asiakkaan lähellä toteutettavaa palvelua. Jatkuviissa palvelutarpeissa, jotka eivät edellytä sairaala- tai laitoshoidtoa, sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilainen ei ole jatkuvasti fyysisesti läsnä. Kustannusvaikuttavien sähköisten ja itsehoitopalvelujen kehittäminen on keskeistä kasvaviin palvelutarpeisiin vastaamisessa resurssien rajallisuuden vallitessa. Verkostomaiset toimintatavat ja mm. kansalaisjärjestöjen ja yhdistysten kanssa tehtävä työ tukevat asiakkaan arjessa pärjäämistä. Jatkuvat palvelutarpeet eivät noudata toimistotyöaikaa - sote-peruspalveluja on oltava saatavissa tarpeen mukaan 24/7.
- Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus haastaa useilla sosiaali- ja terveydenhuollon aloilla peruspalvelujärjestelmän kestävyys. Haaste on aivan erityinen esimerkiksi hammaslääkäreiden ja suuhygienistien osalta, joiden peruskoulutuksesta vastaavaa yksikköä ei maakunnan koosta huolimatta Pirkanmaalla ole. Yliopistollisen sote-keskuksen tulee osaltaan vastata rekrytointihaasteellisten alojen työvoimatarpeeseen TKI&O-toiminnan keinoin.
- Peruspalvelujen tulee pystyä koordinoimaan asiakkaan palvelujen kokonaisuutta integroimalla erilaisia erityispalveluita kulloisenkin tilanteen mukaan asiakkaan palvelukokonaisuuteen. Peruspalvelujen tulee toimia erityispalvelujen "tulkkina" asiakkaalle ja vastaavasti erityispalvelujen tulee tukea peruspalveluja tässä vaativassa koordinaatiotyössä. Sekä erikoissairaanhoidon, että vaativien sosiaalipalvelujen saamisessa peruspalvelujen tueksi on työtä tehtävänä sekä rakenteissa, että palveluprosesseissa.
- Kestävän kehityksen ongelmاتیikka, kuten ympäristön kestävyys rajallisuus sekä sosiaalinen ja taloudellinen eriarvioistuminen ovat myös kansalaisten ennaltaehkäisevien ja peruspalvelujen vahvistamisella ja TKI&O-toiminnalla autettavia asioita. Erityisesti työikäisten palvelut ovat eriarvoiset riippuen asiakkaan työllisyystilanteesta. Työkyvyn tuen palveluja tulee kehittää osana yliopistollista sote-keskusta. Vastaavasti lapsiperheiden kyky selvitä itsenäisesti arjesta on osin riippuvaista perheen sosiaalisesta ja taloudellisesta tilanteesta. Lasten ja lapsiperheiden varhaisen tuen palveluja ja erityisesti matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveyden tuen palveluja tulee kehittää yliopistollisessa sote-keskuksessa.

Yliopistollisen sote-keskuksen sisällöllisen valmistelun aikana arvioidaan joidenkin muiden peruspalvelujen integroimista yliopistolliseen sote-keskukseen ja niiden kanssa yhteisen TKI&O-toiminnan aloittamista. Tällaisia palveluja ovat mm. kansalaisten sosiaaliturvan eli Kelan vakuutusneuvonnan palvelut, työllisyyspalvelut, mahdollisesti jotkin sivistyspalvelut, vaikeivat ne yliopistollisen sote-keskuksen palveluihin suunnitteluvaiheessa kuulu ja hyvinvointialan yritysten palvelujen kehittäminen esim. allianssimallilla.

2.4 YLIOPISTOLLISEN SOTE-KESKUKSEN TOIMINTA LIVING LAB -OPETUSYMPÄRISTÖNÄ

Korkeakoulutuksen kehittämisvisiona (2030) on jatkuvan oppimisen vahvistuvan roolin huomioon ottaminen korkeakoulujen tehtäväkentässä. Tällainen jatkuvan oppimisen ekosysteemi sisältää tulevaisuustyön, asiakkaan osaamistarpeen mukaisen ohjauksen, oppimista tukevan oppimisympäristön sekä tarvelähtöisen moduulitarjonnan yliopistojen ja ammattikorkeakoulun yhteistarjontana. Tämä on toteutettavissa ns. toiminnallisten alustojen/Living Labien oppimisympäristöissä, jotka perustuvat ongelmanratkaisuun ja toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen. Living Labeissa asiakkaiden aidoista tilanteista esiin nouseviin ja ratkaisua vaativiin asioihin etsitään ratkaisuja yhdessä monitoimijaisen verkoston avulla hyödyntäen digitaalisia ratkaisuja. Yhteisten palvelu- ja hoitopolkujen kautta kehitetään palveluinnovaatioita. Samalla vahvistetaan työntekijöiden valmiuksia ja osaamista ottaa käyttöön ja hallita digitaalisia työkäytäntöjä.

Living Labit korostavat toimijoiden välistä yhteistyötä, avoimuutta, osallistavuutta sekä sitä, että yhdellä työkalulla eli toiminnallisella alustalla vastataan useampaan olemassa olevaan ja ratkaisua kaipaavaan asiakkaan tarpeeseen. Opiskelijoille Living Labit tarjoavat mielekästä ja paremmin työelämän tarpeita vastaavaa koulutusta. Sosiaali- ja terveysalan työntekijöille Living Labit tarkoittavat tukea vaikeisiin palvelu- ja hoitopolkujen tilanteisiin, rakenteellisen kehittämisen sekä digiosaamisen lisääntymistä. Työntekijöiden ja opiskelijoiden perehtyessä moniammatillisesti yhteisten asiakkaiden tilanteisiin, syntyy oppimista ja tehokkaampia ja nykyistä paremmin asiakkaiden tarpeita vastaavia palvelu- ja hoitopolkuja. Ajan mittaan tämä merkitsee asiakkaiden elämänlaadun nousua ja kalliiden hyvinvointipalvelujen tarpeen vähenemistä ihmisten omatoimisuuden lisääntyessä paremman asiakasymmärryksen myötä.

Yliopistollisessa sote-keskuksessa Living Lab toimintaa toteutetaan korkeakouluyhteisön vastuulla olevien tilaosuuden puitteissa, kuitenkin siten, ettei ao. osuutta erikseen nimetä näihin tarkoituksiin. Yliopistollisen sote-keskuksen Living Lab-toiminnot kytkeytyvät yliopiston tiloissa toimivaan Taitokeskukseen. Suurimpana erona Taitokeskukseen on se, että yliopistollisessa sote-keskuksessa toiminnassa mukana ovat aidot asiakkaat ja sosiaalipalvelujen rooli on merkittävä.

2.5 TOIMINNAN TAVOITTEET

Tampereen yliopiston lääkäri- ja muu hyvinvointialan koulutus sekä Tampereen ammattikorkeakoulun hyvinvointialan koulutus tarvitsevat opetuksensa kehittämisen sekä tutkimus- ja tuotekehityshankkeiden toteuttamisen tueksi nykyistä parempia työelämäyhteyksiä. Oppilaitosten opetus keskittyy monelta osin Kaupin kampusalueelle, joten niiden toiveena on ollut se, että alueelle sijoittuisi hyvinvointikeskus, jonka asiakastyötä voitaisiin käyttää opetusprosessissa apuna samalla tavoin kuin yliopistosairaala palvelee opetusta. Kaupin alueen ympäristöön sijoittuvat liikuntaolosuhteet mahdollistavat myös terveystieteiden roolin korostamisen opetuksessa ja palveluprosessissa.

Sote-uudistuksen tavoitteena on erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhoidon yhdistyminen yhtenäiseksi asiakkaan hoitoprosessiksi. Kaupin kampusalueelle sijoittuva hyvinvointikeskus voi toimia tässä ja muussa uudistumisen vaatimassa kehitystyössä tarvittavana kehitys- ja pilotointialustana.

Hankkeen tavoitteena on myös tukea Kaupin kampusalueelle syntyvässä olevan yritys-, tutkimus- ja tuotekehityskeskittymän syntymistä. Tavoitteena on luoda yksikkö, jossa on halua ja kykyä; henkistä

kapasiteettia, resursseja ja verkostoyhteyksiä, joiden avulla se osallistuu tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoimintaan.

Ammattihenkilöstön jatkokoulutustarve kasvaa alan suurten ja nopeiden muutosten myötä. Alueen koulutusorganisaatioiden mahdollisuus ottaa vastuulleen kasvava osuus tästä koulutustoiminnasta edellyttää ennakointia myös koulutussisällöissä. Tavoitteena onkin uusien työpaikkojen luonti koulutus ja tutkimustoimintaan sekä niiden kautta palvelu- ja tavaratuotantoon.

3. ARVIO YLIOPISTOLLISEN SOTE-KESKUKSEN KUSTANNUKSISTA

Hankesuunnitteluvaiheessa, ennen hankkeen suunnittelu- ja rakentamispäätösten tekoa, lasketaan alustavat vuokratkustannustiedot ja laaditaan alustavat vuokra/käyttöoikeussopimukset päätöksenteon pohjaksi. Suunnittelussa otetaan huomioon yhteiskäyttöisyyden ja muunneltavuuden sekä vuokrasopimuksen pituuden ja kestävän kehityksen arvojen mukaiset tavoitteet.

3.1. VUOKRA/KÄYTTÖOIKEUSSOPIMUS

STM luvasta aiheutuvat ehdot

Hanke toteutetaan vuokra- tai muuna käyttöoikeussopimuksena siten, että rakennus siirtyy sopimusajan päättyessä Tampereen kaupungin omistukseen. Hankkeen toteuttaa Suomen Yliopistokiinteistöt Oy vuosina 2019-2023.

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 26 miljoonaa euroa ja suunniteltu laajuus lupahakemuksen mukaan noin 8000 brm² (6 569 htm²). Kokonaiskustannuksista 10 prosenttia koskee opetustiloja, jotka ovat Tampereen yliopistoyhteisön vastuulla. Poikkeuslupahakemuksen piirissä oleviksi investointikustannuksiksi jää siten noin 23,4 miljoonaa euroa (7200 brm² ja 5913 htm²).

Hankkeen arvioidut vaikutukset käyttömenoihin ovat 6.4.2017 tilatarveselvityksen mukaan 2 056 980 euroa vuodessa (ilman ensikertaisen kalustuksen osuutta). Summa sisältää pääoma-, ylläpito- ja tontin vuokran. Sote –palvelutuottajan vastuulle tulevasta osuudesta yliopistollisen sote-keskuksen suunnitelmien mukaisista vuokratkustannuksista (1,89 miljoonaa euroa) voidaan säästää 1,68 miljoonaa euroa luopumalla vanhoista, laadultaan huonoista sekä uusien ja toiminnallisesti tehokkaampien työmuotojen kannalta epätarkoituksenmukaisista vuokratiloista. Lisäksi säästöjä saadaan muun muassa tukipalveluissa (esimerkiksi logistiikka, näytteenotto, henkilöstöruokailu, toimisto- ja kiinteistöpalvelut).

Yhteiskäyttöoikeus muiden toimijoiden kanssa

Tampereen kaupunki on tehnyt sopimuksen hankesuunnittelun toteuttamisesta Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n, Tampereen ammattikorkeakoulu Oy:n, Tampereen yliopiston ja Tampereen seudun ammattiopiston kanssa.

Sopimusrakenne ja sopimuksen pääasialliset ehdot

Kaupunki sitoutuu hankkeeseen 25-30 vuoden vuokra/käyttöoikeussopimuksella STM hakemuksen ehtojen mukaisesti.

Vuokra/käyttöoikeussopimuksessa sovitaan liitteellä tilojen yhteiskäytöstä % osuuksien perusteella Tampereen ammattikorkeakoulu Oy:n ja Tampereen yliopiston kanssa. Toimijat sovittavat yhteiskäytön ja yhteisen toiminnan sopimalla yksityiskohdista keskenään.

Sopimuksen kustannukset

STM:n lupa rajaa vuokra/käyttöoikeuskustannuksia, joten hanke ohjataan yhteistyössä lupaehtojen mukaisesti.

Postiosoite PL 487 33101 TAMPERE	Käyntiosoite Aleksis Kiven katu 14–16 C	Puhelin 03 565 611	Faksi 03 5656 5220	kirjaamo@tampere.fi www.tampere.fi Y-tunnus 0211675-2
--	---	-----------------------	-----------------------	---

Alustavat vuokratkustannukset on arvioitu tavoitehintalaskelman mukaisesta investointikustannuksesta ja Tampereen kaupungin aiempien hankkeiden kustannusrakenteeseen perustuen seuraavasti:
Rakennuksen koko on 8 000 brm² ja vuokra-ala kokonaislaajuus 6600 htm², josta Tampereen kaupungille kohdistuu 90% (7200 brm², 5940 htm²). STM:n poikkeusluvan mukaiset, Tampereen kaupungin sosiaali- ja terveystalouden rakennusinvestointia koskevat kustannukset voivat olla enintään 23,4 M€. Alla Tampereen osuuden kustannukset arvioituna rakentamiskustannusten nykytason mukaan.

Investoinnit	
Rakentamisen kustannus, Tampereen kaupungin tilojen osuus Arvio 26.3.2020 liitteenä olevan tilaohjelman mukaisesti. <i>Hintataso on Haahtela-indeksin Tampereen indeksi 101,0 / 3.</i>	21 915 000
Irtokalustus, ensikertainen	2 650 000 €
Yhteensä	24 565 000 €
Ensikertaisen irtokalustuksen poistokustannus, poisto aika 3 ja 5 vuotta	850 000 €/ vuosi
Vaikutukset käyttömenoihin	
Vuokrataso (pääomavuokra +ylläpito +tontti) (20,10+5,5+0,25) €/htm ²	1 851 000 €/ vuosi
Toiminnan kustannukset 40 000 asukaspohjaan perustuen	
• henkilöstökustannukset	9 100 000 €/ vuosi
• muut kustannukset	910 000 €/ vuosi
Yhteensä / vuosi	11 861 000 €/ vuosi
Käyttökustannukset	
Poistuvien tilojen vuokratkustannukset selvitetään jatkosuunnittelun yhteydessä	€/vuosi
Väistötilakustannukset	0 € / vuosi
Yhteensä / vuosi	11 861 000€/vuosi

3.2. MUUT INVESTOINNIT, KALUSTEET

STM:n päätöksessä tilojen rakentamiskustannuksiin ei sisällynyt kalusteiden hankintakustannuksia, eikä esitettyihin vuokra-arvioihin sisällynyt kalustamisen kustannuksia.

Ensikertainen peruskalustuksen, arviolta 1,3 M€, hankkii kiinteistöt ja tilat palveluryhmä ja vuokraa ne sosiaali- ja terveystalouksille. Erikoiskalusteet, arviolta 1,35 M€, hankitaan sosiaali- ja terveystalouden investointirahalla vuonna 2023.

3.3. HENKILÖSTÖKULUT

Yliopistolliseen sote-keskukseen siirtyy pääosin olemassa olevaa toimintaa, jota varten ei palkata uutta henkilöstöä. Uuden henkilöstön tarve liittyy väestönkasvuun ja hammashoidon kehittämiseen. Uudistuvien toimintamallien käyttöön otolla, kehittämisellä ja suunnittelulla on vaikutuksia henkilöstörakenteisiin, mutta vaikutusta henkilöstömenoihin ei voida tässä vaiheessa arvioida.

Talossa toimivan kaupungin henkilöstön yhteismääräksi on arvioitu 182 henkeä. Lisäksi taloon sijoittunee noin 30 korkeakoulujen ja muiden yhteiskumppaneiden työntekijää. Sote-palveluiden keskimääräisellä henkilöstökustannuksella laskettuna toiminnan henkilöstökulut ovat kaupungille 9,1 M€ vuodessa ja toiminnasta aiheutuvat muut kuin tilakustannukset noin 900 000 €.

3.4. VAIKUTUKSET KÄYTTÖMENOIHIN

Vuokramenot kasvavat, koska käytettävissä olevien tilojen määrä lisääntyy Tammela-keskuksen tiloihin verrattuna (laskennallinen väestöpohja on isompi). Neliövuokrien tason muutosta ei voida arvioida ennen hankesuunnitteluvaiheessa määriteltyjä rakennuksen toteutustapaan liittyviä linjauksia ja niihin perustuvia vuokrasopimuksia. Tammelakeskuksen tulevasta käytöstä ja sen myötä luovutettavista tiloista tehtävä selvitys käynnistyy keväällä 2020.

Tampereen kaupungin osalta pääosa yliopistollisen sote-keskuksen henkilöstöstä on toimintojen siirron myötä siirtyvää henkilöstöä. Palvelujen määrän lisääntyminen vastaamaan kasvavaa väestömäärää edellyttää lisäyksiä myös henkilöstömäärään. Rakennushanke kuitenkin edistää uusien toimintatapojen (esim. etähoito) käyttöönottoa, joiden tavoitteena on toisaalta henkilöstökulujen väheneminen.

Tiloissa toimivan opetushenkilökunnan määrä riippuu oppilaitosten tekemistä toimintansa kehittämiseen liittyvistä päätöksistä. Uusien tilojen myötä voi syntyä tarve ja mahdollisuus myös jaetuille opetustehtäville, joita on käytössä nykyisin mm. yliopistosairaalan ja yliopiston välisillä järjestelyillä. Tampereen kaupungin palveluiden osalta harkittavaksi tulee myös se, onko nykyisin muilla terveysasemilla tapahtuvia opiskelijoiden harjoittelujaksoja järkevää joltain osin keskittää yliopistolliseen sote-keskukseen vai luodaanko harjoittelupaikoista esimerkiksi maakunnallinen verkosto, jota se koordinoi. Toiminnallisen muutoksen edistämiseksi kaupungilla voi olla intressinä osallistua myös opetus-, tutkimus- tai kehitystyötä tekevän henkilöstön kustannuksiin. Näihin kysymyksiin liittyvät päätökset tehdään kuitenkin myöhemmin erikseen.

3.4 TOIMINNAN KUSTANNUKSET

Rakennushankkeen sijainnilla tavoitellaan synergiaetuja erityisesti opetuksen järjestämisessä, mutta sijainti tuottaa kustannussäästöjä myös tukitoiminnoissa. Säästöjen määrää ei pystytäkään tässä vaiheessa euromääräisesti arvioimaan toiminnan muuttuvan luonteen vuoksi.

4. NYKYTILANTEEN ANALYYSI

4.1 TOIMIALAN KUVAUS

Sosiaali- ja terveyspalvelut tuottavat kulttuuri- ja sivistyspalveluiden rinnalla tamperelaisten hyvinvointipalvelut. Suomessa kuntien vastuulla olevien terveyspalvelujen rinnalla toimii työterveyshuolto, joka kattaa noin yhden kolmasosan väestöstä. Lisäksi verovaroin, kela-korvauksin, subventoidaan yksityisen tuotannon palvelumaksuja noin 10 - 30 % ja noin miljoonalla suomalaisella on sairauskustannuksia vaihtelevasti kattavia itse hankittuja terveysvakuutuksia. Nykyinen palvelujärjestelmä on eurooppalaisessa vertailussa erittäin epätasa-arvoinen erityisesti peruspalvelujen piiriin pääsyn osalta ja se tuottaa merkittäviä, väestön sosioekonomiseen asemaan liittyviä terveyseroja. Sote-järjestelmää on pyritty uudistamaan useiden hallituskausien ajan ja useat kehitystoimet ovat

viivästyneet lykkäessä välttämättömiäkin uudistuksia eri tahojen varautuessa tuleviin muutoksiin. Näin on tapahtunut myös yliopistolliselle sote-keskushankkeelle.

4.2 NYKYISET TILAT

Tampereella sosiaali- ja terveyspalveluja tuotetaan useissa toimipisteissä, joiden yhteismäärä on 220 000 htm2 ja vuokrat noin 33,3 M€ vuodessa. Suunniteltu yliopistollinen sote-keskus vastaa noin kolmea prosenttia sote-tilojen kokonaismäärästä. 30 vuoden käyttöajalla laskettuna Tampereen sotetilojen vuotuinen korvausinvestointien tarve on 7 300 htm2. Lisäksi kaupungin nykyinen väestönkasvuvauhti edellyttäisi 3 300 m2:n palvelutilojen lisäystä joka vuosi ellei palvelujen tuotantotapoja uudisteta.

Terveysasemia on Tampereella 11 ja niiden keskimääräinen vastuuväestö on 23 000 asukasta ja henkilöstövahvuus 23 henkilöä. Osa asemista toimii osana laajempaa hyvinvointikeskusta. Asemista viisi toimii kaupungin omissa tiloissa. Kokonaan ostopalveluna on toteutettu kolmen aseman toiminta. Terveysasemaverkon rakennetta pidetään kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan keväisen päätöksen mukaisesti tarkoituksenmukaisena.

Lähtökohtana on ollut, että Tammelakeskuksen perusterveydenhoidon palvelut siirtyvät Kaupin yliopistolliseen sote-keskukseen. Tämä mahdollistaa Tammelakeskuksen tilojen uudelleen tarkastelun. Tammelakeskuksen sijainti hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella mahdollistaa myös keskitettyjen palvelujen sijoittamisen sinne ja näin voidaan luopua yksittäisistä, pienistä yksiköistä. Tällä hetkellä siellä toimii jo koko kaupunkia palveleva Perheiden talo. Lähialueen asukkaita varten Tammelakeskuksessa toimii Lähitori, jonka toiminta tulee siellä jatkumaan. Tammelakeskuksen tilojen tulevan käytön suunnittelu käynnistyy keväällä 2020.

Tällä hetkellä aikuisten sosiaalipalvelut ovat Sarviksen kiinteistössä Hatanpäällä. Ko. rakennus on tällä hetkellä osin peruskorjauksessa ja näin ollen aikuissosiaalityön omatyöntekijäpalvelut ovat tällä hetkellä väistötiloissa Tammelassa kahdessa eri rakennuksessa. Lapsiperheiden sosiaalityö on pääosin sijoitettu Tipotien hyvinvointikeskukseen. Sosiaalityön osalta sote-keskuksen myötä toiminnot järjestellään uudelleen. Kaupin yliopistollisen sote-keskuksen suunnittelussa on otettu huomioon, että osa aikuissosiaalityön ja lapsiperheiden sosiaalityöstä sijoittuu Kauppiin.

Suun terveydenhoidon osalta Kaupin yliopistolliseen sote-keskukseen sijoittuu Ilmarinkatu 16:n tiloissa oleva toiminta. Vapautuva toimipiste mahdollistaa muistakin pienistä hammashoitoyksiköistä luopumisen ja tilojen uudelleenjärjestelyt. Suun terveydenhoidon osalta on jo tällä hetkellä pulaa tilakapasiteetista, sisäilmaongelmat tuovat haasteita myös tilajärjestelyihin ja uusia tilaratkaisuja etsitään kaiken aikaa. Vapautuvat tilat tulevat helpottamaan tilannetta, mutta konkreettiset ratkaisut tehdään lähempänä vapautumisaikaa.

5. TOIMINNAN KEHITYSENNUSTE

Palvelutarpeen ja palvelumuotojen ennustetaan kehittyvän kuten edellä kohdassa 2. Toiminnan strategiavaihtoehdot on kuvattu.

Kaavatilanne ja väestösuunnitteet

Kantakaupungin yleiskaavassa 2040 kaupungin väestön ennakoidaan kasvavan vuosien 2013 ja 2040 välillä noin 60 000 asukkaalla. (Yleiskaava 2040, ehdotus 1.2.2017, s. 14). Ennuste perustuu Tampereen kaupungin väestösuunnitteeseen (2012) ja sen pohjalta yleiskaavan tausta-aineistoksi tehtyyn arvioon (Aukkaat ja asuminen 2014).

Yleiskaavassa on määritelty kasvun vyöhyke, joka rakentuu joukkoliikenteen mm. raitiotien varaan ja joka ”kykenee vastaanottamaan kaupungin ennakoidun väestönlisäyksen kokonaisuudessaan, mikäli kaupunkialueiden tiivistymiskehitys kiihtyy entisestään.” Kaupin kampusalue kuuluu tähän vyöhykkeeseen.

Vuoteen 2040 ulottuvassa yleiskaavassa itäiselle alueelle suuntautuva kasvu perustuu paitsi Atalan-Linnainmaa -alueen kasvuun myös 2030-luvulla tapahtuvaan raitiotien laajentumiseen Taysin ja Koilliskeskuksen väliselle yhteydelle. ”Vuoden 2016 lopussa 800 metrin säteellä suunnitellusta reitistä asui noin 9000 henkeä ja työpaikkoja oli noin 1000 Taysin alueen noin 8200 työpaikan lisäksi. Raitiotien toteutuminen edellyttää merkittävää maankäytön tiivistämistä erityisesti sen tulevalle päätepysäkillä Koilliskeskuksessa. Yleiskaavassa tarpeeseen on vastattu Koilliskeskuksen merkittävällä täydennysrakentamisella erilaisilla julkisilla ja yksityisillä palveluilla sekä asumisella. Lisäksi linjan varrella sijaitsevan Ruotulan golfkentän etelälaidan täydennysrakentamisella saadaan asukasmäärää kasvatettua nykyisestä. Yhteensä alueille on yleiskaavassa osoitettu noin 12 000 uutta asukasta.” (Yleiskaava 2040, ehdotus 1.2.2017, s. 15)

Keskustan strategisessa osayleiskaavassa keskustaan tavoitellaan asuntojen rakentamista yhteensä noin 15 000 uudelle asukkaalle (s. 31). Tammekosken itäpuolisille keskusta-alueille (Tammela-keskuksen nykyinen vastuualue) kasvusta sijoittuu kaksi kolmasosaa ja välittömästi raitiotien varteen sijoittuville Tullin ja Tammelan alueille noin 5000 uutta asukasta. Osayleiskaavan alue rajoittuu idässä Kalevan puistotiehen. Keskustan osayleiskaavan ja Koillisen alueen väliin jäävällä Kalevan ja Kissanmaan alueilla on raitiotien vaikutuspiiriin osoitettu lisäksi noin 1200 asukkaan väestönkasvu. Kaavatarkastelun perusteella Kaupin alueelle sijoittuvan yliopistollisen sote-keskuksen vaikutusalueelle tulee toteutumaan vuoteen 2040 mennessä noin 20 000 asukkaan väestönkasvu.

Ikä	2015	2016	2020	2025	2030	Muutos 2015- 2030 (lkm.)	Muutos 2015- 2030 (%)
Yhteensä	225 400	227 790	237 500	248 800	257 300	31 900	14 %
alle 75 v.	207 000	208 630	216 450	222 850	228 800	21 800	11 %
75-84 v.	12 800	13 370	14 700	18 850	20 100	7 300	57 %
85+ v.	5 550	5 700	6 350	7 100	8 400	2 850	51 %

Lähde: Tampereen kaupungin väestösuunnite 2018

Vanhimmat ikäryhmät käyttävät keskimääräistä enemmän kaikkia terveyspalveluja, myös terveysasemien palveluja.

Väestön ikääntyminen lisää sairastavuutta mutta työterveyshoidon osuus asiakasjakautumasta vähenee merkittävästi myös eläköitymisen seurauksena. Kelan korvauskäytäntöjen muutokset, joilla työterveyshoidon painopistettä siirretään sairaanhoidosta ennaltaehkäisyyn, johtanevat myös julkisen terveyshuollon kysynnän kasvuun.

Väestösuunnitteen mukainen 26 %:n ja 60 000 asukkaan väestönkasvu tuo terveysasemille 161 000 uutta kontaktia vuoteen 2033 mennessä. Tilastokeskuksen arvion mukainen 15% /35 000 asukkaan kasvu toisi 94 000 kontaktia.

Yli 65-vuotiaiden osuus terveysasemakontakteista oli 44 prosenttia. Yli 65-vuotiaiden määrän kasvu 24 %:lla tuo 65 000 uutta kontaktia. Ikääntyminen on tarkemmin arvioitavissa kuin muuttovoitto.

Terveysasemakontaktien määrä kasvaa väestömuutoksista johtuen n. 16 000:lla vuodessa. Kasvu merkitsee keskimääräisen (23 000 asukasta) terveysaseman suuruista rakentamistarvetta 3,5 vuoden välein. Toimintamallien muutoksilla ja digitalisaatiota hyödyntämällä voidaan rakentamistarvetta vähentää. Tältä osin kehitystoimet ovat käynnissä, mutta niillä aikaan saatava muutos on hitaampaa kuin palvelutarpeen kasvu.

6. TILATARVE ERI TOIMINNOISSA

Yliopistollinen sote-keskus mitoitetaan 40 000 asukkaan sosiaali- ja terveyskeskukseksi. Hankkeen koko on Sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän poikkeuslupan ja liitteenä olevan tilaohjelman mukaisesti. Hanke toteutetaan uudisrakennuksena. Kaupin yliopistollinen sote-keskus on Tesomalle jo valmistuneen hyvinvointikeskuksen ohella keskeisin kaupungin hyvinvointipalvelujen rakennushanke, jolla varaudutaan väestönkasvun ja ikärakenteen muutoksen tuomaan palvelutarpeen kasvuun. Lisäksi Hatanpään alueelle suunnitellaan terveysasemaa ja suun terveydenhoidon tiloja.

Rakennuksen tuleva sijainti mahdollistaa yliopistollisen sote-keskuksen tilojen laajennuksen tulevaisuudessa, mikäli palvelukysyntä sitä edellyttää.

Opetustilojen aiheuttamaksi tilatarpeeksi on arvioitu keskimäärin 10 % lisäys normaaliprosessin vaatimiin tiloihin. Tämä tarve aiheutuu toisaalta suuremmista hoitotapahtumissa läsnä olevien henkilöiden määrästä sekä osassa vastaanottotiloja että neuvottelutiloja. Opetustoiminta aiheuttaa myös prosessin hidastumisesta, joka on korvattava laajentamalla toiminnan volyyymiä.

Tilat toteutetaan muuntojoustavina ja siten, että tiloissa päästään mahdollisimman suureen yhteiskäyttöisyyteen. Tämä toteutetaan käytännössä siten, että osa vastaanottotiloista on yhteiskäytössä ja taustatyötiloja ei nimetä tiettyjen palvelujen henkilöstölle. Yhteiskäyttöisillä taustatyötiloilla pyritään mahdollisimman suureen henkilöstön kohtaamiseen. Samasta syystä rakennukseen toteutetaan vain yksi henkilöstön kahvi- ja sosiaalitila.

Tarveselvitykseen on koottu palveluittain seuraavat kuvaukset tilatarpeista:

Postiosoite PL 487 33101 TAMPERE	Käyntiosoite Aleksis Kiven katu 14–16 C	Puhelin 03 565 611	Faksi 03 5656 5220	kirjaamo@tampere.fi www.tampere.fi Y-tunnus 0211675-2
--	---	-----------------------	-----------------------	---

Yhteistilat

Aulat ja odotustilat palvelukioskeineen palvelevat kaikkia. Hankkeessa varataan ryhmäkokoontumistiloja ja videoneuvottelutiloja sekä työpisteitä väliaikaiseen työnteekoon esimerkiksi kahden asiakastapaamisen välissä. Palvelukioskissa kohtaavat erilaiset jalkautuvat ammattilaiset sekä asukkaat ja asiakkaat sujuvasti ja kynnyksettömästi

Vastaanottotoiminta

Vastaanottotoiminta muodostaa palvelutoiminnan rungon. Terveystieteiden ammattilaiset palvelevat hyvinvointikeskuksen asiakkaita kirjautunutta väestöä yksikön kehitysroolin huomioiden. Tämä voi merkitä esimerkiksi erityispanostusta moniammatillisiin asiakaskontakteihin, yhteisöllisyyden hyödyntämiseen, terveystieteiden ohjaukseen ja asiakkaan omahoidon mahdollistamiseen.

Vastaanottotoiminnassa tulee työskennellä suunniteltu vastuuväestö huomioiden 19 terveyskeskuslääkäriä, 22 sairaanhoitajaa, kuusi terveydenhoitajaa, kolme lähihoitajaa sekä yksi vastaava lääkäri ja yksi osastonhoitaja. Mielenterveysalan ammattilaisia työskentelee vastaanottotoiminnassa kolmen työntekijän verran. Erityistyöntekijöistä mielenterveystyön ammattilaiset ja fysioterapeutit kuuluvat moniammatilliseen tiimiin, mutta fysioterapeuttien tilatarve on otettu huomioon kuntoutuspalvelujen toiminnan suunnittelussa. Tällä hetkellä määrittelemättömät TKIO-toiminnan järjestelyt voivat vaikuttaa henkilöstön rakenteeseen ja lisätä henkilöstöresurssien tarvetta.

Suurin osa yhteydenotoista terveysasemalle tapahtuu sähköisesti tai puhelimitse. Lisäksi asiakkailta on mahdollisuus asioida paikan päällä palvelupisteessä. Terveysaseman palvelupisteen toiminta on integroitu osaksi koko hyvinvointikeskuksen yhteistä palvelupistettä. Palvelupisteessä terveysaseman asiakkaan ensikontakti on aina terveydenhuollon ammattihenkilöön, jotta hoidon tarpeen arvio tapahtuu välittömästi. Terveysaseman palvelupisteessä toimiva terveydenhuollon ammattihenkilö konsultoi muita yhteisen palvelupisteen ammattilaisia tarvittaessa, mikäli hoidon tarpeen arvioon nousee esille tarve muille palveluille.

Palvelupisteiden välittömällä läheisyydellä vahvistetaan yhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden välillä. Vaikka hoidon tarpeen arviointi pitää suorittaa aina terveydenhuollon ammattilaisen toimesta, on palvelupisteen ammattilainen heti yhteydessä sosiaalialan ammattilaiseen, jos hoidon tarpeen arvioon nousee tarve myös muille palveluille. Vastaavasti sosiaalipalveluista voidaan ohjata terveydenhuollon palvelujen piiriin aina tarvittaessa.

Koska terveysaseman palvelupisteessä käsitellään salassa pidettäviä asiakkaan hoitoon liittyviä asioita, tulee palvelupisteen olla sellainen, että keskustelu asiakkaan ja ammattilaisen välillä voidaan käydä luottamuksellisesti. Tämä asettaa vaatimuksia esimerkiksi äänieristykselle ja näkösuojille.

Toiminta perustuu moniammatilliseen yhteistyöhön, jossa asiakkaan palvelutarpeeseen pyritään löytämään kevyin mahdollinen ratkaisu heti ensikontaktissa. Toiminta vaatii moniammatillisen tiimihuoneen, jossa asiakkaiden sähköiset ja puhelinyhteydenotot käsitellään ja joka mahdollistaa sujuvat konsultaatiot ammattilaisten välillä. Tämä tarkoittaa noin kymmenen hengen avointa tilaa, jossa jokaisella on käytettävissään työpiste. Tiimihuone sijaitsee palvelupisteen takana back office -tyyppisesti. Tämän lisäksi tiimihuoneen välittömässä läheisyydessä on useampi vastaanottohuone sekä toimenpidehuoneita terveysaseman päivystystoimintaa varten. Moniammatillisen tiimin ja päivystävien lääkäreiden ja hoitajien tiivis yhteistyö takaa sen, että rajalliset resurssit käytetään mahdollisimman vaikuttavasti ja asiakkaat ohjataan palvelutarpeensa ja sen kiireellisyyden mukaan oikealle ammattilaiselle.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatiota tukee mahdollisuus tilojen yhteis- ja monikäyttöön sekä esimerkiksi yhteisvastaanottojen pitämiseen soveltuvissa tilanteissa. Moniammatillisella tiimillä on konsultaatioyhteys sosiaalialan ammattilaisiin. Kun tiimivuorossa herää sosiaalipalveluja koskeva kysymys, voidaan se välittää sosiaalialan ammattilaiselle käsiteltäväksi. Terveysasematoiminnan ja sosiaalipalvelujen välillä on määrääjain toistuvia yhteistyötapaamisia, joissa käydään läpi tiheimmin vastaan tulevia tapauksia ja tilanteita sekä kehitetään yhteisiä toimintatapoja.

Tiimihuoneessa tehdyn työn lisäksi terveydenhuollon ammattilaiset tekevät itsenäistä työtä. Tämä tarkoittaa sairaan- ja terveydenhoitajien ja lääkäreiden lisäksi fysioterapeutteja sekä mielenterveystyön ammattilaisia. Tälle itsenäiselle työlle on varattava riittävästi vastaanottotiloja.

Terveysasemalla tulee olla varattuna tarpeellinen määrä myös muita työpisteitä niitä tehtäviä varten, joissa asiakas ei ole läsnä. Tämä tarkoittaa sellaisia työskentelytiloja, joissa ammattilaiset voivat esimerkiksi tehdä etätöitä ja kirjallisia töitä. Kyseisiä huoneita ei tarvitse varustaa eikä huoltaa kuten vastaanottohuoneita. Ne soveltuvat parhaiten myös eri alojen ammattilaisten yhteiskäyttöön.

Etä- ja omahoidon yleistymisen merkitsee uusia mahdollisuuksia asiakkaan hoidossa. Etähoito ei vaadi suuria vastaanottohuoneita, mutta asiakkaan yksityisyyden turvaamiseksi voidaan tarvita hyvää äänieristystä ja suuret videokuvapinnat mahdollistavia ratkaisuja. Suuria kuvapintoja tarvitaan erityisesti opetuskäytössä, eivätkä ne saa näkyä ulkopuolisille.

Yksilöllisen hoidon lisäksi terveysasemalla tarjotaan ryhmämuotoista toimintaa esimerkiksi painonhallinta-, uni- ja astmaryhmien muodossa. Ryhmätoiminta soveltuu tilanteisiin, joissa yhdenmukaista tietoa halutaan jakaa tietyille potilasryhmälle tai muulle kohderyhmälle. Toiminnan etuja ovat muun muassa kustannustehokkuus sekä vertaistuen hyödyntäminen hoidon tukena. Tälle toiminnalle ei varata erillisiä tiloja terveysasemalta, vaan se toteutetaan hyvinvointikeskuksen yhteistiloissa. Ryhmätoimintaa vahvistetaan siten, että se tavoittaa hyvinvointikeskuksen asiakkaat laajemmin ja sen markkinoinnissa asiakkaille tehdään yhteistyötä muiden palvelujen kanssa. Koko hyvinvointikeskus huomioi yhteisöjen merkityksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä kaikessa toiminnassa. Tilasuunnittelulla taataan, että yhteisöt voivat hyödyntää yhteisiä tiloja yhteistyössä hyvinvointikeskuksen palvelujen kanssa.

Ilta vastaanottojen lisääntyminen huomioidaan tilojen määrässä ja se lisää tilojen käyttöastetta.

Oppilaitosten intressi kohdistuu asiakkaan palveluprosessissa tapahtuvaan opetukseen, jolloin toiminnan erityisluonne tulee näkyä erityisesti vastaanottotoiminnan tiloissa. On tunnistettu muun muassa seuraavat erityisvaatimukset:

- osan vastaanottotiloista on oltava kooltaan ja varustukseltaan sellaisia, että opiskelija tai opiskelijatiimi pystyy osallistumaan vastaanottotapahtumaan
- opiskelijoilla on oltava mahdollisuus käyttää yhteisiä neuvottelutiloja, joissa hoitotapahtumaa voidaan jälkikäteen purkaa ja analysoida
- tavanomaista suurempia vastaanottotiloja voidaan käyttää myös moniammatillisten vastaanottojen toteuttamiseen

Terveysasemalla tapahtuvissa opetustilanteissa tutkitaan ja hoidetaan todellisia potilastapauksia. Opetustilanteissa opiskelijat eivät saa tehdä itsenäisiä hoitoon liittyviä ratkaisuja, vaan päätöksen tekee aina laillistettu terveydenhuollon ammattilainen. Tästä johtuen opetustilanteet hidastavat tavanomaista

potilaan tutkimus- ja hoitoprosessia. Jotta normaali määrä asiakkaita voidaan palvella, on tiloja ja henkilöstöä oltava vastaavasti enemmän. Opetuksen vaatimien lisätilojen määrä on arvioitu noin 10 prosentiksi kokonaisuudesta. Lisäys kohdistuu pääosin vastaanottotoiminnan tiloihin. Henkilöstön osalta vaihtoehtona on joko vahvistaa vastaanottotoiminnan omia työntekijäresursseja tai hyödyntää opetustilanteissa oppilaitosten opetushenkilöstöä. Mikäli opetus toteutetaan oman toiminnan ohessa, tulee terveysasemalla työskennellä opetukseen ja koulutukseen perehtyneitä ammattilaisia.

Terveysasema on oman toiminnan kehittämisen keskus. Terveysasemalle on keskitetty perehdytys uusiin toimintamalleihin ja työtapoihin, uusien innovaatioiden testaaminen ja arviointi sekä täydennyskouluttaminen. Uudet työntekijät aloittavat työnsä mahdollisuuksien mukaan terveysasemalla ennen jalkautumistaan omaan toimipisteeseensä. Jo työsuhteessa olevat pääsevät terveysasemalle päivittämään tietojään työn kierron avulla tai juurruttamaan uusia menetelmiä tai työvälineitä ketjulähettitoimintana.

Tilasuunnitelma:

- Terveysaseman palvelupiste, tiimihuone ja päivystystä varten tarvittavat vastaanotto- ja toimenpidehuoneet sijaitsevat ensimmäisessä kerroksessa. Tämä mahdollistaa hoidon tarpeen arvioinnin toteuttamisen ja kiireellisten yhteydenottojen käsittelyn samassa paikassa. Tilaratkaisun avulla käytössä olevat resurssit hyödynnetään tehokkaasti ja asiakkaat ohjataan vaikuttavasti oikean palvelun piiriin. Kiireettömissä asioissa asiakkaat ohjataan toiseen kerrokseen, jossa sijaitsevat itsenäisen työn tilat. Kyseiset tilat käsittävät vastaanottohuoneet sekä taustatyötilat.
- Vastaanottotoiminnan toteutus vaatii moniammatillisen tiimihuoneen, jossa voi työskennellä yhtä aikaa noin 10 työntekijää. Vastaanottotoiminnalla on palvelupiste, jonka välittömässä yhteydessä moniammatillinen tiimihuone sijaitsee. Vastaanottohuoneita (mukaan lukien päivystyshuoneet) tulee olla vähintään 30, ja ne on varustettava terveysasematoimintaan sopiviksi. Toimenpidehuoneita on oltava kolme ja ne vaativat erityisvarustuksen.
- Terveysaseman tilasuunnittelussa on mietittävä joustavia ratkaisuja, jotta muuttuviin ja ennakoimattomiin tarpeisiin on mahdollista vastata. Tämä tarkoittaa esimerkiksi monitoimitiloiksi soveltuvien huoneiden suunnittelua, jolloin huoneita voidaan muokata uudenlaisia toimintoja varten tarpeen mukaan.

TOIKE-toiminta

Toimintakyvyn arviointi, TOIKE-palvelu siirtyy PSHP:ltä Tampereen kaupungin toiminnaksi vuonna 2020. TOIKE on kehittyvää erityispalvelua, joka tulee saada kiinteäksi osaksi perustason sote-palvelua. Sijoittumista Kaupin kampukselle Kehykseen puoltaa se, että TOIKE-malli on kehitetty Taysissa, ja toimintaa jatketaan siellä erikoissairaanhoidon sisällä tavoitteena katkaista erityisesti erikoissairaanhoidossa olevien osatyökykyisten ajautuminen työkyvyttömyyteen, hankaliin toimeentulo-ongelmiin ja ristiriitatilanteisiin vakuutusjärjestelmässä sekä pitkäaikaistyöttömyyteen. Toiminnan keskeinen sisältö liittyy työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointiin sekä alueellisten palvelujen tehokkaaseen hyödyntämiseen, joten tutkimus- ja kehittämistyötä tehdään kiinteästi koko alueen kuntoutuspalvelujen kehittämisen kanssa.

Toiminnan tavoitteena on parantaa työllisyyttä, joten yhteistyö työllisyyspalveluiden ja Te-toimiston kanssa on kiinteää. Työote on verkostomainen. Erityisesti työttömien palveluja on kehitettävä työllistymiskykyä tukevaksi. Työllisyyspalveluissa, avopalveluissa ja erikoissairaanhoidossa saatujen kokemusten mukaan hajanaisten julkisten työkykypalvelujen keskittäminen ja integrointi on tulevaisuudessa välttämätöntä. TOIKE-palvelun työkyvyn tuen arviointi ja ohjantaprosessia toteuttavat

ensilinjan työntekijä sekä (työterveys)lääkäri. Matalan kynnyksen arviointiprosessiin tulee jatkossa liittää kiinteästi helposti tavoitettavat työkykyä tukevat toimet, kuten viiveettömät psykologin mini-interventiot kognitiivisella otteella, fysio- ja toimintaterapeuttinen ohjanta sekä päihde- ja mielenterveyshoitajan ohjanta.

TOIKE-palvelussa tarvittavat resurssit ja tilatarpeet ovat kaksi työkykykoordinaattoria, kaksi työterveyslääkäriä ja psykologi. Välitöntä asiakastyötä on noin 40 %, muu työaika on välillistä, jota voidaan tehdä taustatiloissa ja monitoimitiloissa. Muut ammattilaiset, kuten sosiaalityöntekijän, fysio- ja toimintaterapeutin sekä päihde- ja mielenterveyshoitajan resurssit saadaan mahdollisesti joustavasti sote-keskuksen peruspalveluina. Tiimit tekevät mahdollisesti myös liikkuvaa työtä muihin hyvinvointikeskuksiin.

Kuntoutuspalvelut

Kuntoutuspalvelut pitävät sisällään vastaanottotoiminnan fysio- ja toimintaterapian palvelut. Fysioterapia on kiinteä osa terveysaseman tiimimallitoimintaa. Fysioterapiatilojen yhteyteen tulee lisätä myös tilat aikuisten toimintaterapialle ja kuntoutusohjaajalle sekä sosiaaliohjaukselle. Terveys- ja sosiaalityö on osa potilaan kokonaisvaltaista hoitoa ja sosiaalityön osuus tulee lisääntymään moniammatillisessa työryhmässä.

Yksilö- ja ryhmämuotoisen fysio- ja toimintaterapian toteuttamiseksi tarvitaan terapiasali, joka on kalustukseltaan suunniteltu soveltuvaksi terapeuttiseen harjoitteluun. Salin tulee mahdollistaa omana toimintana toteutettavien lääkinnällisen kuntoutuksen potilaiden harjoittelun. Fysio- ja toimintaterapiatarpeisiin suunnattua salia voidaan suunnitella soveltuvin osin terveystiimin lisäämistä edistävään toimintaan. Terveystiimin osuus on tärkeä, ja sitä tulee kehittää yhdessä liikuntapalvelujen ynnä muiden sidosryhmien kanssa. Toiminnassa tulee lisääntymään tutkimukseen perustuvan toiminnan kehittäminen tiiviissä yhteistyössä opiskelijoiden kanssa, huomioiden lisääntyvä digitalisaatio ja terveysteknologia. Yhteiskehittämiseksi ja tutkimustoiminnalle tarvitaan niille soveltuvia tiloja. Perusterveydenhuollossa tuotetaan yhä enenevässä määrin erityistason terapioita. Opetustilanteissa opiskelijat eivät saa tehdä itsenäisiä hoitoon liittyviä ratkaisuja, vaan päätöksen tekee aina laillistettu terveydenhuollon ammattilainen. Tästä johtuen opetustilanteet hidastavat tavanomaista potilaan tutkimus- ja hoitoprosessia. Jotta normaali määrä asiakkaita voidaan palvella, on tiloja ja henkilöstöä oltava vastaavasti enemmän. Liikuntapalvelujen osuus terveystiimin ja erityisryhmien harrastustoiminnan ohjauksessa sekä ryhmätoiminnan toteuttamisessa tulee lisääntymään. Tätä toimintaa voidaan toteuttaa soveltuvin osin näissä tiloissa, mutta pääsääntöisesti tavallisilla kuntosaleilla.

Tilasuunnitelma:

- Fysio- ja toimintaterapian palvelut on keskitetty yhteen kerrokseen.
- Fysioterapeutit osallistuvat terveysaseman moniammatilliseen tiimiin, yksi työpiste vastaanottotoiminnan tiimihuoneessa.
- Kuntoutuspalveluissa tulee työskennellä suunniteltu vastuuväestö huomioiden 9 fysioterapeuttia, 1 sosiaalityöntekijä, 1 kuntoutusohjaaja ja 1 toimintaterapeutti, 1 koko kuntoutuspalvelujen toimistosihiteeri sekä 2 osastonhoitajaa, 1 kuntoutuspäällikkö
- Opiskelijatyön sekä yhteiskäyttöisyyden vuoksi huoneiden sijoittelussa otettava huomioon back-office-malli

Neuvolatoiminta

Tammelakeskuksessa sijaitseva Perheiden talo on luonteva paikka tuottaa neuvolapalveluita laajemminkin keskustan alueen asiakaskunnalle, osin myös yliopistollisen sote-keskuksen vaikutusalueelle. Toisaalta opetustoiminnan kannalta pienten lasten saaminen mukaan palvelukirjoon on perusteltua, lisäksi näin voidaan taata lähialueiden asukkaille neuvolapalvelut läheltä. Ratkaisuksi esitetään neuvolan rakentamista Kauppiin ja varautumista opiskelijoiden läsnäoloon myös Tammelakeskuksessa siten, että opetustoiminta koordinoidaan yliopistollisen sote-keskuksen prosessin osana.

Neuvolan tarvitsemaksi työvoimaksi suunnitellaan viittä terveydenhoitajaa, yhtä lääkäriä ja yhtä jalkautuvaa työntekijää.

Sosiaalipalvelut

Yliopistollinen sote-keskus toimii kansallisen Tulevaisuuden sote- keskus ohjelman mukaisesti osana kaupungin perhekeskusverkostoa. Yliopistollisen sote-keskuksen yhteydessä tehtävän perhekeskustyön painopisteenä on erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluiden vahvistaminen ja laadun kehittäminen asiakaslähtöisesti sekä yhteistyön vahvistaminen sivistys-, kasvatus-, opetus- ja kulttuuripalveluiden kanssa. Palveluiden toimivuutta ja vaikuttavuutta tuetaan kytkemällä kehittämis-, tutkimus- ja innovaatiotoiminta asiakasprosesseihin. Moniammatillisen kehittämistyön tuloksena syntyviä työkäytäntöjä ja toimintamalleja jalkautetaan koko maakuntaan.

Monialaisen yhteistyön rakentaminen ja sote-integraatio painottuu alkuvaiheessa asiakkaiden ohjaus- ja neuvontapalveluihin. Matalan kynnyksen ohjaus vastaa asiakkaiden suoriin yhteydenottoihin, joiden muotona voi olla sähköinen yhteydenotto, puhelut tai walk in -palvelu. Matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelua tulee järjestää moniammatillisesti sekä ottaa kehittämis- ja tutkimustyöhön mukaan sote-alan (sosionomi, sairaanhoitaja, lääkäri, kuntoutusohjaaja, fysioterapeutti, ravitsemusterapeutti, sosiaalityö jne.) opiskelijoita sekä asiakkaita.

Yliopistollisen sote-keskuksen asiakastyössä on tärkeää rakentaa sote-integraatiota ja yhteistyömalleja eri asiakasryhmien moniammatillisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi. Työikäisten palvelujen osalta yliopistollisessa sote-keskuksessa kehitetään erityisesti yhteisasiakkaiden moniammatillista palvelutarpeenarviota ja yhteisiä asiakassuunnitelmia. Työ- ja toimintakyvyn arviota tarvitsevien sekä paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden kohtaamista ja suunnitelmallista työskentelyä toteutetaan moniammatillisesti sosiaali-, terveys- ja työllisyyspalvelutaustaisten asiantuntijoiden muodostamien tiimien työnä (EP). Arviointiprosesseihin otetaan mukaan yhteistyötahoja ja tehdä yksi yhteinen arviointi sekä yhteinen asiakassuunnitelma. Yhteinen suunnitelma toimii asiakkaan kanssa työskentelyn perustana ja on asiakkaan näkökulmasta selkeä. Yliopistollisen sote-keskuksen toimintaympäristö mahdollistaa erilaisen ylisektorisen hybridityöskentelyn myös erityispalveluissa.

Yliopistollisen sote-keskuksessa on tavoitteena sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhteistyömuotojen kehittäminen. Perustasolla voidaan matalalla kynnyksellä tunnistaa ja hoitaa osa häiriöistä. Tämä vaatii osaamisen varmistamista ja vahvistamista, matalan kynnyksen ja päivystyspalveluiden kehittämistä, palveluohjausta, digitaalisten palveluiden parempaa hyödyntämistä, toimivia yhteistyö- ja konsultaatiomalleja, sujuvia, näyttöön perustuvia hoito- ja palveluketjuja sekä tiedolla johtamista.

Yliopistollisessa sote-keskuksessa otetaan palveluiden kehittämiseen mukaan asiakas- ja omaisedustajia sekä kokemusasiantuntijoita. Uudenalisten toimintamallien kehittämisessä tarvitaan yhteistyötä myös kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Innovaatiotoiminnassa keskeistä on rakentaa yhteistyötä sote- ja teknologia-alan yritysten kanssa.

Lapsiperheiden palveluohjaus

Palveluohjaus kuuluu lapsiperheiden sosiaalipalveluiden matalan kynnyksen palveluihin. Palveluohjaaja tarjoaa perheille ohjausta ja neuvontaa ilman perhepalvelujen asiakkuutta. Asiakas voi olla yhteydessä palveluohjaajaan suoraan tai asiakkaan luvalla ottaa yhteyttä hänen työntekijänsä toisesta palvelusta. Palveluohjaajat koordinoivat, innovoivat, konsultoivat ja etsivät yhdessä asiakkaan kanssa hänelle sopivat palvelut joko kaupungin omista tai järjestöjen, yhdistysten, säätiöiden yms. järjestämistä palveluista. Palveluohjaajat tekevät tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Lapsiperheiden kotipalvelut ja sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö

Tiloihin tehdään toimipiste lapsiperheiden kotipalveluiden ja sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön työntekijöille. Pääosin lähityö tehdään asiakkaan luona, mutta osa työstä vaatii myös palveluprosessin muiden työntekijöiden kanssa tehtävän yhteistyön mahdollistavia työpisteitä.

Lapsiperheiden kotipalvelun tavoitteena on ylläpitää perheen hyvinvointia ja tukea selviytymistä erilaisissa elämäntilanteissa ja ennaltaehkäistä lyhytaikaisissa elämän muutostilanteissa esiintyviä riskejä. Tehtävänä on tukea perhettä arjessa ja auttaa perhettä löytämään omat voimavaransa. Lapsiperheiden kotipalvelun tehtävänä on tukea asumiseen, perheen henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, lastenhoitoon ja kasvatukseen sekä muuhun tavanomaiseen ja totunnaiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Palvelua myönnetään perheille, joissa on alle 18-vuotias lapsi, painopisteenä alle kouluikäisten lasten perheet.

Perhetyöllä tarkoitetaan hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksella ja muulla tarvittavalla avulla tilanteissa, joissa asiakas ja hänen perheensä tai asiakkaan hoidosta vastaava henkilö tarvitsevat tukea ja ohjausta omien voimavarojen vahvistamiseksi ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi. Perhetyötä annetaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren terveyden kehityksen turvaamiseksi. Sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön kautta perheen saama tuki pyritään mahdollisimman hyvin suunnittelemaan ja toteuttamaan asiakaslähtöisesti yhteistyössä lapsen, nuoren, perheen ja heidän verkostojensa kanssa.

Lapsiperheiden sosiaalityö ja lastensuojelu

Lapsiperheiden sosiaalityössä asiakkaille tehdään sosiaalihuoltolain mukaisia palvelutarpeen arviointoja. Palvelutarpeen arvioinnissa noudatetaan lakisääteisiä velvoitteita, kehitetään arvioinnin laadukkuutta ja on sitouduttu palvelutakuuseen. Kun kunnallisen sosiaalihuollon palveluksessa oleva henkilö on tehtävässään saanut tietää sosiaalihuollon tarpeessa olevasta henkilöstä, hänen on huolehdittava, että henkilön kiireellisen avun tarve arvioidaan välittömästi. Mikäli lapsen tai nuoren kasvuolosuhteet vaarantavat tai hän omalla käyttäytymisellään vaarantaa omaa kasvuaan ja kehitystään, hänelle tarjotaan lastensuojelun palveluita.

Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityö on sosiaalihuoltolainmukaista toimintaa, jonka tavoitteena on edistää vaikeassa elämäntilanteessa olevien hyvinvointia ja poistaa eriarvoisuutta psykososiaalista tukea antamalla. Aikuissosiaalityö nivoo yhteen ja koordinoi asiakkaan tarvitsemat palvelut kokonaisuudeksi. Aikuissosiaalityössä työskennellään muun muassa kaikkein vaikeimmassa työmarkkina-asemassa

olevien ihmisten auttamiseksi. Sote-keskuksessa tulee olla saatavilla sekä varhaisen tuen palveluohjausta ja neuvontaa että palvelu- ja hoidontarpeen arvioon perustuvaa, moniammatillista syvennettyä työskentelyä. Sosiaalihuoltolain mukaan erityisen tuen tarpeessa olevalle on nimettävä Omatyöntekijäksi sosiaalityöntekijä, joka vastaa ja koordinoi asiakasprosessia sekä laatii asiakassuunnitelman tarvittaessa monialaisesti. Tuen tarpeessa oleville nimetään Omatyöntekijäksi sosiaaliohjaaja. Kun asiakkaan palvelutarpeet on tunnistettu, asiakkaan ympärille kootaan hänen tarpeidensa mukainen palvelukokonaisuus erilaisista sosiaali-, terveydenhuollon ja työllisyydenhoidon palveluista.

Sote-keskuksessa työskentelevät aikuissosiaalityön ammattilaiset, eli sosiaalityöntekijät, sosiaaliohjaajat ja lisäksi palveluneuvojat, jotka tekevät kirjallisia päätöksiä ja puhelimitse annettavaa neuvontaa. Tiimityöskentelyyn ja ryhmämuotoiseen toimintaan soveltuvia tiloja tulee olla riittävästi. Hyvinvointikeskuksessa voidaan järjestää esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan tai sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoimintaa yhteistyössä järjestöjen ja Työllisyys- ja kasvupalveluiden kanssa. Sosiaalihuollon työntekijöiden vastaanottohuoneissa tulee olla turvaovi, josta pääsee poistumaan tarvittaessa. Toiminnallisesti on suotavaa, että aikuissosiaalityön työparien huoneet sijaitsevat lähellä muita sote-ammattilaisia, kuten mielenterveys- ja päihdetyöntekijöitä / lääkäri-hoitaja-työpareja tai esimerkiksi TOIKE-työntekijöitä.

Ikäihmisten ohjaus- ja neuvontapiste palvelukioskissa

Ikäihmisten tietotarpeisiin ja palvelutarpeisiin pyritään vastaamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta ennaltaehkäistään toimintakyvyn laskua. Matalan kynnyksen neuvontapalveluissa neuvontaa, ohjausta ja kevyitä tukimuotoja tarjotaan aktiivisesti, jotta asiakas voi itse löytää mielekkäitä tapoja toimintakyvynsä ylläpitämiseen ja parantamiseen.

Palvelukioskin ohjaus- ja neuvontapisteeseen jalkautuu eri alan ammattilaisia kaupungilta, 3. sektorin toimijoista ja yrityksistä. Edustettuina ovat esim. asiakasohjaus ja kotihoito. Asiakkaiden ohjaus ja neuvonta tarvitsee ajoittain omaa rauhallista tilaa, jossa voi luottamuksellisesti keskustella.

Suun terveydenhoito

Suun terveydenhoidon palvelut osana vastaanottotoimintaa sisältävät väestön suun terveyden edistämisen, terveysneuvonnan, terveystarkastukset, suun sairauksien hoidon sekä asiakkaan erityisen tuen tarpeen varhaisen tunnistamisen. Hyvinvointikeskuksen toiminnan tavoitteena on suun hoidon palvelujen integroituminen osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa sekä asiakas- ja palveluohjausta. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tämä tarkoittaa mm. asiakkaan erityisen tuen tarpeen tunnistamisen ja siihen liittyvän palveluohjauksen eri ammattihenkilöille. Hyvinvointikeskuksessa suun terveydenhoidon asiakkaita ovat eri ikäiset kuntalaiset, vauvasta vaariin.

Suun terveydenhuolto on toteuttanut usean vuoden ajan yliopistoyhteistyötä hammaslääkärin koulutukseen liittyen Tampereen ja Turun yliopiston kanssa. Koulutus- ja yliopistoyhteistyön tavoitteena on turvata hammaslääkärin saatavuus Pirkanmaalla, mukaan lukien Tampereen kaupungin toiminta. Hammaslääketieteen kandiin hajautusjaksolla työskentelee kerrallaan neljä kandi-vaiheen opiskelijaa, joiden ohjaamisesta vastaa kuusi Tampereen kaupungin hammaslääkäreä. Opetustoiminnan asiakkaat tulevat kaupungin koko väestöstä ja eri ikäryhmistä mukaan lukien lasten ja nuorten palvelut sekä aikuisväestö. Lisäksi koulutusyksikössä harjoittelee kaksi opiskelijaa hammaslääkäritutkintoon sisältyvässä terveyskeskusharjoittelussa. Opetustoimintaa pidetään tärkeänä Tampereen kaupungin hammaslääkäriresurssin saatavuuden ja toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Opetustoimintaan

saadaan valtionosuuksia, jotka kattavat pääosan toiminnan kuluista, toisin kuin normaalit lääkäreiden erityisvastuualueiden koulutuskorvaukset (EVO). Opetustoiminnalla vastataan osaltaan palvelukysyntään.

Nykyinen opetuslinikka toimii perusvastaanotolla Tammelan hammashoitolan yhteydessä Turun Yliopiston satelliittiklinikkana. Opetustilojen siirtyminen hyvinvointikeskukseen mahdollistaa ajanmukaiset ja muuntojoustavat opetus- ja vastaanottotilat. Huonesuunnittelun avulla varmistetaan opetuskonsultaation mahdollisuus osana ammattihenkilöiden yksilö- ja tiimityötä. Kaupungin palveluverkossa nykyiset tilat (Tammelan hammashoitola) tarvitaan yhä kasvavan väestön palvelutoimintaan. Hoituhuoneita tarvitaan lisää myös korvaamaan koulujen yhteydessä toimivia ja käytöstä poistuvia vastaanottotiloja.

Tampereen kaupungin erikoishoidon yksikkö Suupoli-Tampere (Finn-Medi 1) toimintaa ei suunnitella siirtyväksi hyvinvointikeskuksen opetuslinikan yhteyteen. Suupolin kliniset erikoisalajat toimivat kuitenkin kiinteässä verkostoyhteistyössä hyvinvointikeskukseen mm. hammaslääkärien opetustoimintaan liittyen.

Tilasuunnittelun osalta tiimityön mallit edellyttävät riittävän suurta huonelukumäärää. Tilojen toiminnallisuus opetustoiminnassa, mukaan lukien joustava siirtymismahdollisuus huoneiden välillä esim. huoneiden välisten ovien ja/tai huoltokäytävän avulla. Hammaslääkäri-hammashoitaja työparityöskentely toteutuu vastaanottohuoneissa, kuten suuhygienistin ja hammashoitajan yksilövastaanotot. Ennaltaehkäisevän hoidon palveluita toteutetaan ryhmätoimintana ja niihin soveltuvissa yhteiskäyttötiloissa. Palvelukioskin toiminta on mahdollista yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Digitaaliset palvelut sisältyvät osaksi tulevaisuuden kehittyvää toimintaa. Suun terveydenhoidon sähköiset palvelut ovat jo tälläkin hetkellä laajasti käytössä suuhygienisti palveluissa.

Toimialan työvoimapula-ala ammatteja ovat jo pitkään olleet hammaslääkäri, hammashoitaja ja suuhygienisti. Hyvinvointikeskuksen koulutustoiminnan avulla pyritään turvaamaan paikallista ja alueellista henkilöstön saatavuutta. Yliopistoyhteistyön lisäksi tavoitteena on kehittää yhteistyötä Tampereen Ammattikorkeakoulun kanssa. Pirkanmaalta puuttuu suuhygienisti (AMK) -tutkintoon valmistava koulutus ja koulutuksen esteeksi on kuvattu tutkintoon sisältyvien opetustilojen ja koulutushenkilöstön puuttuminen. Kehittyessään paikallinen opetustoiminta antaa uusia mahdollisuuksia työvoiman saatavuuteen. Suuhygienistien koulutusta toteutetaan tällä hetkellä Turussa, Helsingissä, Oulussa ja Kuopiossa. Lähihoitaja-hammashoitaja koulutuksen osalta yhteistyötä Tampereen seudun ammattipiiston kanssa (TREDU) kehitetään edelleen mm. yksikössä toteutettavan opetusharjoittelun osalta.

Tukipalvelujen osalta hammashoito on perinteisesti instrumenttivaltaista toimintaa, jossa keskeinen tukipalvelu on välinehuolto. Välinehuoltotilojen ennakoidun suunnittelun näkökulmia ovat mm. toiminnalle asetetut laite- ja hygieniavaatimukset, välinehuollon sijainti rakennuksessa, tarkennustekniset näkökulmat ja konekapasiteetti suhteessa kokonaistoimintaan.

Tilasuunnitelma:

Opetuslinikkatoimintaan siirtyvä henkilöstömäärän on 35 henkilöä mukaan lukien välinehuollon henkilöstö. Vastaanottohuoneiden käyttöasteen muuttuessa henkilöstömäärä nousee annetusta arviosta.

Tilojen kerrossijainnissa tulee huomioida asiakasyhteistyön mahdollisuus ja yhteiset asiakkaat osana hyvinvointikeskuksen kokonaistoimintaa .

Vastaanottohuoneissa työskentelee hammaslääkäri-hammashoitaja työpari, hammaslääketieteen opiskelija-hammashoitaja työpari ja suuhygienisti-suuhygienisti opiskelijat. Huoneiden yhdenmukainen kalustaminen mahdollistaa tilojen tehokkaan ja joustavan käytön eri ammattiryhmien välillä mm. koulutus- ja monihuonetoiminnassa.

Välinehuollon välitön läheisyys hoitohuoneisiin nähden (sama kerros,samat tilat) on käytännössä toimiva ratkaisu ja nykysuunnittelun lähtökohta.

Vastaanottohuoneiden ja välinehuollon tilojen pitää sijaita samassa kerroksessa.

Apuvälinepalvelut

Alueellisen apuvälinekeskuksen toiminta alkoi tammikuussa 2019. Perustamisvaiheessa kuntien apuvälineet luovutettiin yhteisomistajuuteen alueelliselle apuvälinekeskukselle. Terveysasemalla lainattavat apuvälineet ovat lähinnä kyynärsauvat ja erilaiset pienet tuet. Apuvälinealan terveysteknologiaan ja digitalisaatioon liittyvä kehitystoiminta voi tulevaisuudessa olla yksi osa Kaupin kampusalueen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintojen kokonaisuutta. Tässä rakennuksessa em. toimintaan tarvittava tila voisi olla vain kokoontumistila alan eri tutkijoille ja kehittäjille. Perusterveydenhuollon apuvälinelainausta, apuvälineiden hankinta ja käytön opetus tapahtuvat edelleen apuvälineyksikössä sovitun työnjaon mukaisesti alueellisen apuvälinekeskuksen kanssa.

Liikuntapalvelut

Terveysliikunnan osuuden lisääminen hoitoketjuissa ja terveyttä edistävässä palveluissa edellyttää myös toimitilojen sopivuutta tähän toimintaan. Tilasuunnitelmassa tämä tarve otetaan huomioon avokuntoutuksen liikunta- ja terapiatilojen sekä yhteiskäyttöisten toimistotyötilojen mitoituksessa. Liikunnanohjaajien liikuntaneuvontavastaanotot toteutetaan myös tässä rakennuksessa. Liikuntaneuvonta kannattaa sijoittaa kuntoutuspalvelujen yhteyteen. Lisäksi liikuntapalvelut voivat jalkautua Palvelukioskiin. Visiovaiheessa esitettyjä terveysliikuntalaboratoriota tai Kaupin aluetta käyttävien liikunnan harrastajien käyttöön tarkoitettuja tiloja ei tässä yhteydessä toteuteta.

7. VAIHTOEHTOISET TOIMITILAT

Tammelakeskuksen uudistaminen ja laajentaminen ei kaavallisista syistä ole mahdollista. Lisäksi toiminnalle tarvittaisiin rakennusaikaiset väistötilat eikä tavoiteltu, läheisen fyysisen sijainnin mahdollistama, yliopisto- ja erikoissairaanhoidon yhteistyö olisi mahdollista.

Yliopistolliselle sote-keskukselle on tutkittu erilaisia sijoituspaikkoja Kaupin kampuksella ja päädytty esitettyyn Arvo-rakennuksen kanssa synergiaetuja tarjoavaan sijaintiin, joka on myös hankkeen investoijana toimivan Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n kannalta tarkoituksenmukainen ratkaisu.

8. RAKENNUSHANKE

8.1. MERKITYS LÄHIYMPÄRISTÖLLE

Hanke tukee viereisen Arvo-rakennuksen toimintaa. PSHP:n erikoissairaanhoidon ja perustason sote-palvelujen yhteistyön aiempaa parempi kehittäminen mahdollistuu.

8.2. ASEMAKAAVA

Tontin kiinteistötunnus: Kauppi 837-132-0881-0047, pinta-ala 3,2053 ha
Osoite: Vieritie 2, 33520 Tampere
Asemakaava (8311), YSO on hyväksytty 22.9.2014, rakennusoikeus tontilla on 45 000 kem2.

Yliopistollinen sote-keskus ajateltu toteutettavan Arvo-rakennuksen yhteyteen.

8.3. TONTTI

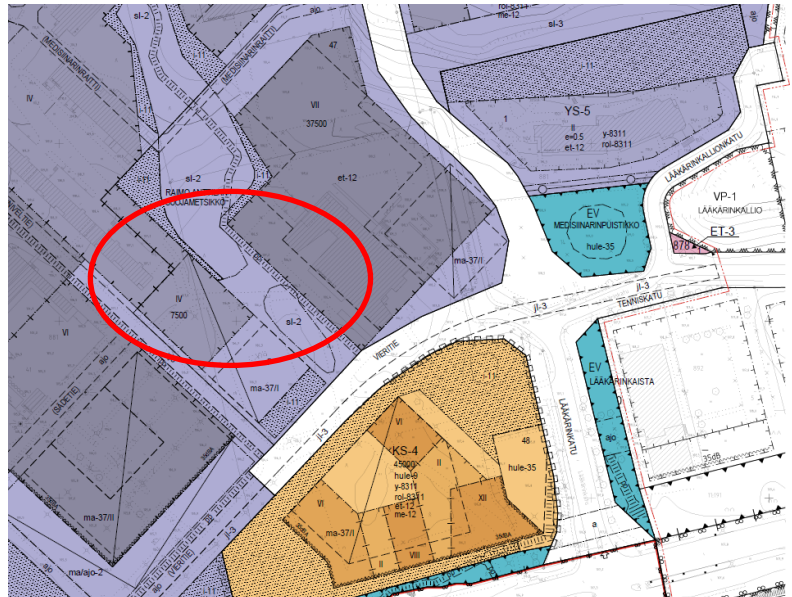
Tontti on melko tasainen. Tontti rajautuu idässä Lääkärinkatuun ja etelässä Vieritiehen. Alueen keskelle on kaavassa määrätty puustoinen liito-oravien kulkureitti. Tontin rakennusoikeus on 45 000 kem2, josta on käytetty 30 913 kem2. Rakennusoikeudesta on käyttämättä 14 087kem2.

Autopaikkatarve on 150ap/ 150 kem2. Tontin lopullinen 300 autopaikan tarve pystytään toteuttamaan maantasopaikoituksena. Autopaikkojen osalta on huomioitava, että osa autopaikoista tulee korkeakoulu yhteisön käyttöön.

Kaupin ulkoilureiteille johtava yhtenäinen kevyen liikenteen reitti mahdollistetaan tontin ohi. Saattoliikenne tapahtuu kadulta. Tontin liikenneratkaisuja tutkitaan ja suunnitellaan tarkemmin hankesuunnittelun yhteydessä.

Kaupin ulkoilureitille johtava vihervyöhyke jatkuu suunnitelmassa kevyen liikenteen väylän yhteydessä. Rakennuksen yhdistäminen olemassa olevaan rakennuskantaan tapahtuu maantasoreittiä katkaisematta. Liito-oravien suojelu on varmistettu kaavalla. Liito-orava-yhdyskuntien olemassaoloa ei

vaaranneta suunnitelmalla. Ratkaisussa huomioidaan liito-oravan suojelun asettamat vaatimukset.

8.4. LIIKENNEYHTEYDET

Alueella on hyvät sekä julkisen että kevyen liikenteen yhteydet. Raitiotien päätepysäkki on tulossa Vieritien päähän yliopistollisen sote-keskuksen viereen. Joukkoliikennedytydet itään ja etelään toimivat linja-autoilla. Kaavassa on varauduttu raitiotien jatkumiseen itään Linnainmaalle ja edelleen Lamminrahkan alueen kautta Kangasalalle.

Pyöräpaikkoja varataan erikseen harkittava määrä. Raitiotien päätepysäkin vuoksi suunnittelussa huomioitavana riskinä on, että pysäköintialue ruuhkautuu ja paikasta muodostuu raitiotien liityntäpysäköintipaikka, joka ei palvele kiinteistön käyttöä.

8.5. TONTIN POHJAOLosuhteet

Nykytilanne

Tontilla on hulevesien viivytysjärjestelmä. Nykyisen viivästyskasetin kapasiteettia on jouduttu pienentämään raitiotien rakentamisen yhteydessä. Tarkempi liittymän tarve selviää jatkosuunnittelun yhteydessä.

Tontilla on siirrettävää kunnallistekniikkaa, jonka tarkempi huomioon ottaminen selviää jatkosuunnittelun yhteydessä.

Tulevaisuus

Alueen kunnallistekniikka on myllerryksessä uusien katujen ja ratikan vuoksi ja uutta kunnallistekniikkaa suunnitellaan parhaillaan.

8.6. KIINTEISTÖSTRATEGIA

Suomen Yliopistokiinteistöt Oy (SYK) on valtakunnallinen kampuskehittäjä, joka omistaa ja kehittää kiinteistöjä pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitsevilla korkeakoulujen kampuksilla. SYK:n kiinteistöstrategian mukaan kampus on kiinteä osa kaupunkia. Kampuksia tulee kehittää palvelemaan koko kaupungin hyvinvointia ja liike-elämää. Tavoitteena on vahvistaa kansainvälisesti vetovoimaisia kampuksia tukemaan ympäristönsä elinkeinoelämän kilpailukykyä ja tarjoamaan monipuoliset edellytykset elinikäiseen oppimiseen aina varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen asti. Vetovoimainen palvelutarjonta, asuminen ja yritystoiminta kampuksilla lisää ihmisten välistä kanssakäymistä ja diversiteettiä kampuksilla ja siten tukee tutkimustiedon ja osaamisen välittymistä myös kampuksen ulkopuolelle.

SYK on kehittänyt yliopistojen toimintaa tukevia yhteistyön alustoja, monikäyttäjärakennuksia eli synergia rakennuksia, joiden tavoitteena on koota yhteen, samoja tiloja käyttämään toimijoita, joilla on erityinen intressi tehdä yhteistyötä yliopiston kanssa. Uudet synergiaa tukevat tilaratkaisut helpottavat uusien toimintatapojen käyttöön ottoa. SYK on tehnyt Synergia rakennuksia Suomessa useisiin kaupunkeihin, mm. terveydenhuoltoon ja ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävää yhteistyötä tukemaan.

SYK on kehittänyt osaamistaan sekä tilakonsepteihin että yhteiskehittämisen prosesseihin. Synergia rakennusten optimaalisessa kehittämisessä yhteiskehittäminen ja toimijoiden yhteisten tarpeiden yhteensovittaminen on erityisen tärkeää. Näin saadaan tuotettua sekä toiminnan tehokkuuden kannalta optimaaliset ratkaisut että samalla myös tilojen kustannustehokkuuden kannalta optimaalisesti yhteiskäyttöä hyödyntävät ratkaisut.

Tampereen kaupungin strategian keskeisenä tavoitteena on toimia kokonaisvastuullisesti ja varmistaa edullinen ja häiriötön toiminta kaikissa olosuhteissa. Tilojen hallintatapa määräytyy taloudellisuuden, palveluverkon tarpeiden ja tarjolla olevien tilaratkaisuvaihtoehtojen perusteella.

8.7. TOIMINTOJEN SIOITTUMINEN RAKENNUKSEN SISÄLLÄ

Tilaratkaisu perustuu asiakas-, kohtaamis- ja taustatyötilojen erottamiseen. Tilojen sijoittelu ratkaistaan hankesuunnitteluvaiheessa, mutta ensimmäiseen kerrokseen toteutettaneen monialainen kohtaamisvyöhyke. Sosiaalipalvelujen tiloja on moniammatillinen työskentely mahdollistaen hajautetusti kaikissa kerroksissa. Tilojen tarpeen arvioinnissa ja tilojen mitoituksessa voidaan huomioida Arvo-rakennuksen tuomat synergiaedut. Esim. suurimpien kokoontumistilojen tarpeessa voidaan tukeutua Arvoon, joka liitetään kiinteällä sisäkulkuyhteydellä yliopistolliseen sote-keskukseen.

8.8. TUKIPALVELUJEN TARVE JA JÄRJESTÄMISVAIHTOEHDOT**8.8.1. Ateria- ja puhtauspalvelut**

Ateria ja puhtauspalveluissa voidaan tukeutua Kaupin sairaala-alueen palveluihin ja Arvo-rakennukseen.

8.8.2. Muut tukipalvelut

Laboratoriopalveluissa hyödynnetään Kaupin kampuksen yhteistä näytteenottopistettä, joka tulee sijaitsemaan sairaalan sisäntuloaulan yhteydessä. Valtaosa asiakkaiden laboratoriokäynneistä on erillisiä käyntejä muutamia päiviä ennen vastaanottokäyntiä.

Postiosoite PL 487 33101 TAMPERE	Käyntiosoite Aleksis Kiven katu 14–16 C	Puhelin 03 565 611	Faksi 03 5656 5220	kirjaamo@tampere.fi www.tampere.fi Y-tunnus 0211675-2
--	---	-----------------------	-----------------------	---

Välinehuollolle on rakentumassa Taysin yhteyteen uudet tuotantotilat, joihin on tarkoitus keskittää myös aluesairaaloiden ko. toimintoja. Yliopistollisessa sote-keskuksessa palvelua tarvitsee suurimmassa määrin suun terveydenhuolto, jolla on kuitenkin myös oma välinehuolto. Tilasuunnitelman lähtökohtana on ollut mitoittaa toiminnan tarvitsemat tilat siten, että voidaan käyttää ko. keskitettyä palvelua.

Laitoshuolto, kiinteistönhoito, turvallisuuspalvelut, vahtimestaripalvelut ja jätehuolto toteutetaan osana alueen kokonaisratkaisuja, ja ne tarvitsevat normaalit toimintatilat. Materiaalipalveluiden (hoitotarvikejakelu, tekstiilihuolto, varastotoiminnot) toiminnasta vastaa Tuomi-logistiikka Oy ja se tarvitsee normaalit rakennuskohtaiset toimintatilat.

8.9. VÄISTÖTILATARPEET

Väistötilan tarvetta ei ole.

8.10. RAKENTAMISEN KUSTANNUKSET

Hankkeen kustannukset on kuvattu vuokra/käyttöoikeussopimuksen kustannusten yhteydessä ja liitteessä.

8.11. TAIDE TAMPEREEN KAUPUNGIN RAKENNUSHANKKEESSA

Taiteen rooli ja laajuus määritellään hankkeittain, mutta lähtökohtaisesti se on mukana kaikessa suunnittelussa. Taide pyritään kytkemään mukaan sekä uudisrakentamiseen että laajoihin peruskorjaushankkeisiin.

Koska rakennushanke ei ole Tampereen kaupungin oma investointi, sen yhteydessä ei hankita taidetta. Suunnittelussa kuitenkin varaudutaan kaupungin museoiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä jo hankittujen taidekokoelmien esillepanoon.

8.12. AIKATAULUTAVOITTEET

Tarveselvitys on laadittu ensimmäisen kerran 2016 ja hankesuunnitteluvaihe on tehty ensimmäisen kerran 2017.

Vuokra/käyttöoikeussopimukset on tavoitteena laatia elokuun 2020 loppuun mennessä. Mikäli tähän tavoitteeseen päästään, hankkeen alustava päivitetty aikataulu on alla olevan mukainen

Alustava päivitetty aikataulu

Hankesuunnittelu	03/2020 – 07/2020
Vuokra/käyttöoikeussopimukset	04/2020 – 08/2020
Suunnittelu	08/2020 – 08/2021
Rakentaminen ja vastaanottomenettelyt	05/2021 – 02/2023
Kalustaminen ja varustaminen	03/2023 – 04/2023
Käyttöönotto ja toiminnan aloitus	05/2023 – 06/2023

8.13. TOTEUTUKSEN TAVOITTEET

Rakennus tullaan suunnittelemaan esteettömäksi ja muuntojoustavaksi. Rakenteet suunnitellaan siten, että tilojen muunneltavuus käyttötarkoituksen mahdollisesti muuttuessa tulevaisuudessa on mahdollista. Suunnittelussa noudatetaan SYK rakennussuunnittelun suunnitteluohjetta. Asemakaavassa esitetyt määräykset huomioidaan jatkosuunnittelussa. Rakennusteknisillä ja digitaalisilla ratkaisulla tuodaan asiakkaan tarvitsevat toiminnot asiakkaan ympärille, jolloin uudet tilat tukevat hoidon laatua, potilasturvallisuutta ja samalla tehostavat toimintaa sekä lisäävät tuottavuutta. Toimivat tilat ja toimintaa tukevat digitaaliset ratkaisut tehostavat henkilöstön ajankäyttöä ja lisäävät suoraan potilastyöhön käytettävissä olevaa aikaa merkittävästi.

8.14. TEKNISET OLOSUHDEVAATIMUKSET

Tekniset ominaisuudet on tarkastettu 2017 hankesuunnitelman teknisten liitteiden pohjalta ja ne päivitetään tämän tarveselvityksen toiminnallisten tarpeiden mukaiseksi 2020 toteutettavassa hankesuunnitteluvaiheessa. Lisäksi järjestelmäkuvaukset päivitetään vastaamaan 2020 vaatimustasoa.

8.15 TIETOLIIKENNE**Yleistä**

Suunnitteluvaiheessa varmistetaan tietoverkkojen soveltuminen käyttäjien tarpeita vastaavaksi. Erityisesti sähkösuunnitelmassa huomioidaan riittävät laitetilat teknisille laitteille.

Tampereen kaupungin tietoliikenneverkko

Kaupungin tietoliikenneverkko ulotetaan kiinteistöön. Suunnitteluvaiheessa varataan tarvittavat kaapelireitit Tampereen kaupungin oman valokaapelin tuomiseksi kiinteistöön.

Langaton tietoliikenneverkko

Sähkösuunnittelun yhteydessä ja tilojen käytön varmistuttua tehdään langattoman verkon suunnitelma ja samassa yhteydessä varmistetaan mm. tukiasemien paikat, niiden tietotekninen kaapelointi ja mahdollinen sähkönsyöttö.

Mobiiliverkko

Mobiiliverkon kuuluvuus varmistetaan suunnittelu- ja rakennusvaiheessa.

Tietoverkkokaapelointi

Tietoverkkokaapelointi suunnitellaan joustavan käyttötarpeen mukaisesti.

Liitteet:

Karttaote / sijainti

Asemakaava

Alustava tilaohjelma

Alustavat havainnekuvat

Lisäksi käytettävissä: alustava tilapohjainen tavoitekustannusarvio 26.3.2020 / A-Insinöörit Oy